

LIBRARY

OCT 17 1984

STATE HISTORICAL SOCIETY
OF WISCONSIN
MADISON

VILNIS

LIETUVIŲ LIAUDIES LAIKRASTIS
LITHUANIAN NEWSPAPER
3116 So. Halsted St., Chicago, Ill. 60608
Telefonas: (312) 842-7325

VOLUME LXIV Nr. 20

KETVIRTADIENIS SPALIO [OCTOBER] 11, 1984

KAINA 25 c.

KASDIEN

ISKĖLĖ BYLĄ MOSKLININKAI GENOCIDAS CHICAGOJE

Prez. Reagano flirtavimas su Romos katalikų bažnyčia nėra paslaptis. Turėjo susitikimų su popiežiumi Alaskoje, pačiame Vatikane, o pastaruoju metu, ryšium su rinkimine kampanija, netgi užgiedojo, taip daro.

Tačiau, kai ir jo administracija užsimojusi Vatikanui ištiesti diplomatinių santykių ranką, tai jau per daug, turint galvoje Amerikos konstituciją ir įsisenėjusią tradiciją, kad religija yra atskirta nuo valstybės. Amerikiečių sąjunga už bažnyčios atskyrimą nuo valstybės prezidento administracijai už tai iškėlė bylą. Ypač, kad administracija Vatikanui turi jau pasiuntusi ambasadorių. Sąjungai pritaria visa eilė religinių sektų.

"Jeigu žmonija nepakeis savo kelio", pasauliui grėsia prapultis branduoliniame kare ar užterštoje gamtoje. Tokią išvadą padarė 19 Nobelio premijos laureatų mokslininkų ir 178 už išsaugojimą gamtoje švaros judėjimo lyderių savo konferencijoje "Žemės likimas". Rezoliucija taip pat siūlo išaldyti branduolinį ginklą.

Nobelio premijos laureatai mokslininkai ir už saugojimą gamtoje švaros judėjimo lyderiai neužgria ne vieno prezidentinio kandidato, bet spaudos konferencijoje respublikonas Ehrlich pažymėjo, kad Mondale daug pranašesnis nebūti Reaganu.

Prie 35 metus Jungtinių Tautų 95 šalys užgyrė Genocido pakta, pagal kurį turi būti laikoma pasauliniu nusikaltimu rasių naikinimas, etninių grupių bei politinių ar kultūrinių grupių naikinimas. JAV kongrese šis susitarimas užkliuvo ir jau 35 metai pelyja stalčiuose neratifikuoti.

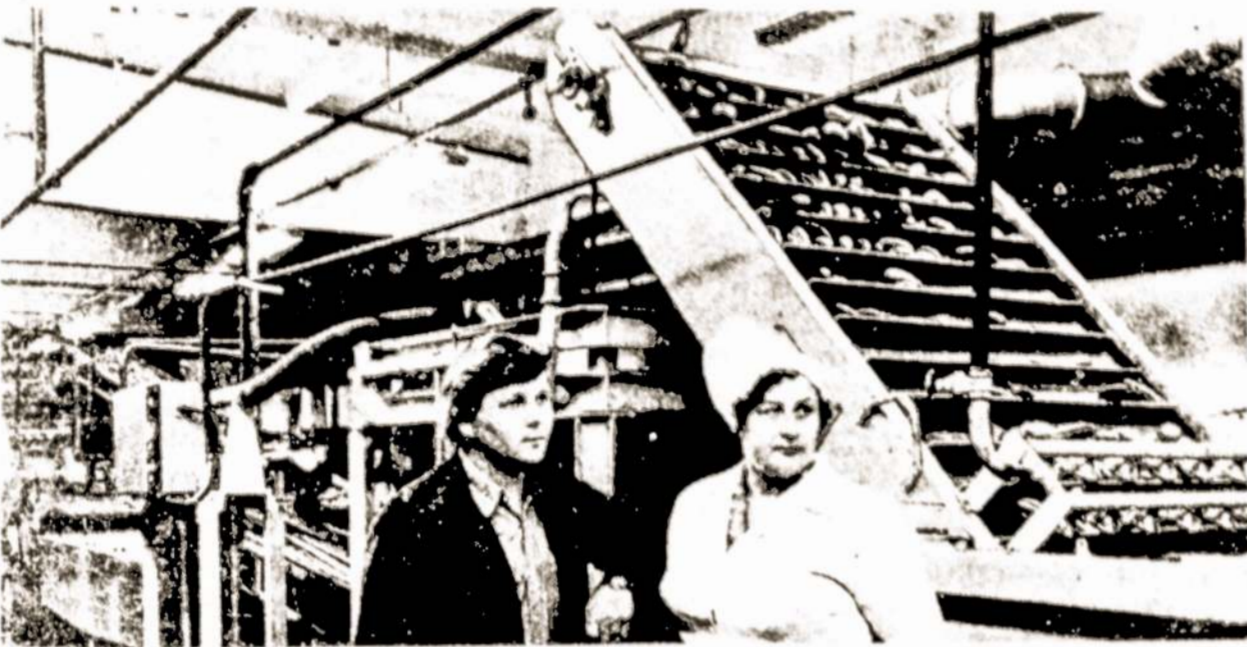
Neseniai senate, ypač užsienio reikalų komitete, kilo mintis, jog šis Jungtinių Tautų nutarimas reiktų išimti iš kongreso stalčių ir svarstyti kas su juom daryti. Toks jo ignoravimas per 35 metus, tokiai šaliai kaip Amerika, yra nei šis, nei tas.

Kaip žinia, už šio Jungtinių Tautų nutarimo padėjimą į kongreso stalčius, pagal spaudos komentatorių, kalčiausi konservatoriai, reakcinio plauko legislatoriai, nepaisantys, kad savo šaliai daro gėdą.

Kas yra profesionalūs politikeriai, pavyzdžiui gali būti Chicago aldermanas Vrdolyak, dominuojantis miesto taryboje aldermanų daugumą. Kai buvęs miesto meras Bilandic sukėlė makaliene dėl sniego nukasimo, kai buvusi merė

Vilkaviškiečiai konservuoja daržoves Graikija nepaklusni

Washingtonui

Fabrizo gamybos skyriaus viršininkė Liuda Galinienė ir įrengimų montuotojų brigadininkas Jonas Ilgūnas: "Naujos konservavimo linijos — tai ir našesnis darbas, ir sunaudota visa žaliava". Antano Gylio nuotrauka

Daržovių, vaisių perdirbimo fabrikai intensyviausiai dirba keletą mėnesių per metus. Bet už tai kaip dirba! Iš visur plūsta mašinos, vežamos žaliava, ir negalima uždelsti nė valandos. Imkime žaliuosius žirnelius. Juos žemdirbiai specialiai sėja kelių dienų skirtumu, kad derlių nuimti ir apdoroti būtų galima per ilgesnį laiką. Juk subrendę žirneliai savo gerųjų savybių ima nustoti jau po kelių valandų, jų ilgėliau ne nepalaikysi. Tačiau gamta ne visada paisyti žmogaus sumanymų; ir skirtingu laiku pasėti žirneliai dažniausiai subręsta vienu metu. Tada sukasi ir žemdirbiai, ir konservų fabrikas.

— Anksčiau nespėdavome apdoroti šios pirkėjų mėgiamos daržovės. Dabar — kitas reikalas. Šiais metais įrengėme žirnelių konservavimo liniją su nepertraukiamo veikimo sterilizatoriumi, sako Vilkaviškio konservų fabriko direktorius Bernardas Marčiukonis. — Jos dėka per metus pagaminsime dvigubai daugiau — 6 milijonus — sąlyginių indelių konservuotų žirnelių. Ir žmonių darbas žymiai palengvėjo.

Šiais metais įmonėje pradėjo veikti ir naujos agurkų konservavimo, saldžių patiekalų linijos. Jas aptarnaus mažiau žmonių, nebe kažin kiek reikės ir rankų darbo. Sparčiai montavo ir išbandė naujus įrengimus specialiai suburtos brigados vyrai — brigadininkas Jonas

Byrnes irgi kažką darė. Vrdolyak ir jo aldermanai tylėjo suglaudę lūpas, bet kai meras Washingtonas pareikalavo, kad nebūtų makalynės su kontraktoriais, sutikusiais praplėsti O'Hare aeroporta, Vrdolyak ir jo leitenantai miesto taryboje sukėlė kačių koncertą tokį, kad darbai aeroporte teko nutraukti ir šimtai darbininkų neteko darbo.

Miesto didlapis "Tribune" labai teisingai pažymi, kad dėl aeroporte darbų nutraukimo ne meras Washingtonas kaltas, kaip reakcininkai sako, o aldermanas, nesutikęs su Washingtono pasiūlymu daryti reformas samdant darbams kontraktoriais. S. J. Jokubka

Ilgūnas, suvirintojas Vytautas Bulonas, šaltkalvis Vytautas Staraitis, taip pat įmonės vyriausiasis konstruktorius Vytautas Grigonis. Jie ir po darbo likdavo, ir naujovių pasiūlė — kad tik laiku, iki derliaus brandos būtų sutvarkyti įrengimai.

Siemet vilkaviškiečiai pirkėjams pasiūlys naujos produkcijos: obuolių-erškėtrožių sulčių su ksilitu, obuolių-raudonųjų serbentų sulčių su cukrumi ir šaldytų žiedinių kopūstų. Vilkaviškio konservų fabrikas pirmasis ir kol kas vienintelis respublikoje šaldo vaisius, daržoves. Šaldytos uogos, vaisiai turi paklausa, noriai perkami.

Vilkaviškio konservų fabrikas kasmet pagamina 25,2 milijono sąlyginių indelių konservų, 150 tonų šaldytos produkcijos. Sykiu vilkaviškiečiai rūpinasi ir savo produkcijos išvaizda, tuo, kad pirkėjui būtų patogų ją laikyti namie. Įmonė savo jėgomis statosi sulčių cechą su dvių tūkstančių tonų talpos aseptine saugykla. Atsiręs galimybė sultis pilti į pusės litro ar net mažesnės talpos indus. Geras sumanymas? Geras: trilitrinį indą sultimis ne visur padėsi.

J. Paskočinas

Trumpai

— Evangelistas Billy Graham sako, jog jis lankydamsis Tarybų Sąjungoje patyrė, jog ten religinės laisvės yra daug daugiau, negu čia Amerikoje žmonės mano.

— Kalkutoje prie JAV generalinio konsulato įvyko indų gydytojų ir slaugių protesto demonstracija prieš Amerikos vaistų kompanijas, pardavinėjančias Indijoje neišbandytus vaistus, kurie Amerikoje yra draudžiami.

— Buvusio JAV valstybės sekretoriaus Cyrus Vance apskaičiavimu, 83 procentai amerikiečių netiki, kad branduoliniame kare viena ar kita pusė gali išeiti laimėtoja.

— Washingtono primesta Grenada laikinoji valdžia denaciuolizuoja dvarų žemes ir gražina buvusiems dvarų savininkams.

Washingtonas jau seniai kreiva akimi žiūri į Atėnus. Tiesa, JAV čia turi keturias dideles karines bazes — dvi netoli Atėnų ir dvi — Kretos saloje, daugiau kaip dešimt karinių objektų, kuriuose dislokuoti keturi tūkstančiai Amerikos kariškių. Be to, Graikija tebėra NATO narė, taigi atrodytų, jog Pentagonas neturėtų nerimauti dėl santykių su Graikija.

Tačiau pastaruoju metu Graikijos vyriausybė, vadovaujama premjero A. Papandreu, vis dažniau padaro pareiškimų, kurie Washingtone ir kai kuriose Vakarų Europos šalių sostinėse sukelia aiškų nepasitenkinimą. Štai keletas pavyzdžių. Graikija atsisakė dalyvauti šmeižto kampanijoje dėl incidento su Pietų Korėjos lėktuvu, pasisakė prieš Amerikos pirmojo smūgio branduolinių raketų dislokavimą Vakarų Europoje, uždraudė Amerikos ir Italijos lėktuvams bei laivams, gabenantiems ginklus "daugnacionalinėms pajėgoms" Libane naudotis šalies teritoriniais vandenimis ir oro erdve, boikotavo NAT manevrus Egejo jūroje. Atsisakė prisijungti prie "sankcijų" prieš Lenkiją. Suprantama, Washingtonui nepatinka, kad vienas NATO narių aiškiai nepritaria militaristiniams ir avantiūristiniams Pentagono planams.

Kaip rašo spauda, Atėnams daromas didelis politinis spaudimas. Vakarai siekia, kad ši šalis kuo paklusniau žengtų NATO ir Pentagono nurodomu keliu. Neseniai Atėnuose apsilonkęs NATO generalinis sekretorius lordas Karingtonas siekė užtikrinimą, kad Graikijos kariuomenė dalyvautų visuose kariniuose NATO manevruose, kalbėjo apie būtinumą sekti Washingtono politiką, neužmiršo ir seniai nuvalkiotų žodžių apie "grėsmę iš Rytų". Tačiau neseniai oficialus Graikijos vyriausybės atstovas pareiškė, kad jo šalis savo teritorijoje nerengs karinių manevrų, kurie nukreipti prieš TSRS arba kitas socialistines valstybes. Graikija nemano, kad šios šalys kelia grėsmę.

Visa tai yra, kad JAV ir Graikijos santykiai toli gražu nėra tokie, kokius juos norėtų matyti Baltųjų rimų administracija ir NATO vadovai.

G. Vinickas

— Argentinos prezidentas Rual Alfonsino atvirai smerkia JAV bankų politiką ir Reagano administraciją už kišimąsi į centrinę Ameriką.

— Profsąjungų organas "AFL-CIO News" skelbia, kad prez. Reagano prezidentavimo metais Amerikoje skurdžių armija padidėjo virš 6 milijonais žmonių.

— 50 mokslininkų, pramonininkų ir švietėjų rekomenduoja, kad per dešimtmetį Mėnulyje JAV įkurtų bazę.

A T M I N T I S

Kada po kokių dvejetų valandų sustojome prie dzūkų sodybos, Antanas paskubėjo atsistoti ant nutrypto pirkios slenksčio. Suglaudė kojų kelius ir, apglėbęs abiem rankom, pradėjo sūpti kairėn dešinėn. Diena buvo šilta ir nuo negreitos, tačiau užtrukusios kelionės po Liaudies buities muziejų Rumšiškėje abu jautėme lengvą nuovargį. Antanas gerokai vyresnis. Žili, lygiai suglostyti plaukai tankiomis vilnimis gulė ant jo kamuotos galvos, kuri juodame pirkios tarpduryje baltavo lyg netikėtas žiburėlis. Peizažas ir įprastas, ir kartu naujas: ant pirkios slenksčio sėdėjo žmogus, sugrįžęs į Lietuvą po daug metų. Ir va, ji tokia... Taigi, Rumšiškėje Lietuva vis tokia pati, kokią jis paliko. Atrodo, čia laikas užkerėtas; jis vis žiūri per vištų pirkės mažus langelius ir jam nerūpi, ko čia atėjo šis žilagalvis. Gal net priima jį už šitos gūžtos šeimininką. Laikas žino, jis matė, kaip šitaip sėdėdavo žmonės ir bejėgiškai supo ne tik rankomis apglėbtus kojų kelius, bet ir sopančias galvas. Bet ką ten laikas! Visa tai prisimena ir šitas žilagalvis, šitas sugrįžėlis, užsimovęs margas languotas ant petnešų kelnės.

— Antanai, kvieski užėti į vidų. Taip sakant, priimki svečius. Neužmiršk atrežti kumpio, papjaustyti dešrą, — pasigėrėjęs tokiu reginiu pasakiau jam, nelyg jis tikrai būtų šios pirkios ir viso kiemo šeimininkas.

— Tu gal nepatikėsi, bet jaučiu, kad manyje ar kažkur visai arti vis tie patys šunės loja. Na, eik čia, Magi. Ciū ciū ciū! — garsiai pašaukė Antanas, ištiesdamas dešinę ranką į priekį, lyg tikrai prieš jį būtų gyvas padaras ir meiliai vizgintų uodegą. Pakutenės pirštais žemė, žmogus ir vėl prisiminė: — Geras šuo buvo.

— Tu svečią priimk. Ir kaip reikiant, — rodžiau į save Antanui, tačiau supratęs, kad jo sieloje kažkas darosi, pats pakviečiau: — eime, pažiūrėsim, kaip dzūkų gyventa...

— Tu kaip nori. Aš gi į vidų neisiu, — netikėtai paprieštaravo jis.

KAIP GIMSTA MITAI . . .

Ne vienas įpratęs manyti, jog nei mitai, nei legendos šiandien negimsta. Juos žiloje praeity, kadų kadaisė kurdavo mūsų tamsūs bočiai, ir įpindavo į juos savo lūkesčius bei viltis. Sudievindavo jiems nesuprantamus, todėl bauginančius gamtos reiškinius, sulydydavo realius ir fantastinius dalykus į neišardomą visumą. O jūs žinokitės — galite tikėti, galite ne... Tais neatmenamais laikais mitai, legendos bei pasakos atstodavo mūsų bočiams spaudą, radiją ir televiziją. Natūralu, kad nustatyti vieno ar kito mito atsiradimo laiką bei vietą šiandien labai ir labai nelengva...

Tačiau, pasirodo, klydome! Pasirodo, ir šiandien mitų kaip grybų! Ypač — antitarybinių. Ir mitų, ir legendų, ir pasakų. Todėl nustatyti jų gimimo dieną ir vietą šiais visuotinio raštingumo laikais jokių problemų jau nesudaro.

Irodymui atsiverskime šių metų kovo 22 d. Londone leidžiamo "Europos lietuvių" numerį. Skyrelyje "Skaitytojų laišku" nesunkiai rasime mūsų tautietės N. Narbutienės "Laišką moterims". Ji rašo:

— Neisi? Gi pats dzūkas, — suklydau.

— Dzūkas, bet į vidų neisiu. Bijau...

— Bijai? O ko? — nesupratau.

Antanas neskubėdamas atėjo prie šulinio, apėjo nedidelę, nykštukinę klėtėlę, pasilaikė rankomis už tvoros ir ryžtingai išėjo į turistų kelią.

— Aš ne taip pasakiau. Man pačiam sunku suprasti, koks tai jausmas. Tai psichologinis momentas ir ne man jį tau nupasakoti. Tik kažkodėl atrodo, kad ten, už durų, visi mano tėvų daiktai. Juos taip aiškiai matau, lyg kažkas jiems būtų davęs antrą gyvenimą: kromnis, molinė asla, pripečkis, duonkubilis. Iš lentų sukaltas stalas, pasieny prispaudęs suolą. Netoli durų tėvo vyžos... Visi daiktai tokie, lyg juos tik vakar būčiau čiupinėjęs. Todėl ir baisu. Nesirįžau...

Klausiau tylių, negreitų Antano žodžių ir negalėjau suprasti, kodėl taip ilgai jie krenta, kol pagaliau skaudžiai atsitenkia į širdies gilumą. Antanas vis vardiavo savo jaunystės namų daiktus, rodė, kur jie padėti, tačiau man nesitikėjo, kad jis pasako svarbiausią. Buvau įsitikinęs, kad jis tėvo nagines mato ne pasuoletėje prie durų, o tėvo rankose, kai jomis jis apauna kojas. Ir duonkubilis ne papėky; jis su tešla, kurią stropiai rūpestingai minko motinos rankos. Toks peizažas man atrodė tikresnis, o todėl ir labiau suprantami svečio elgesį: jam tėvai dar vis prieš savo darbą, dar vis toje Lietuvoje, kurią jis, būdamas dvidešimt ketverių metų, paliko, pažadėjęs jiems būtinai sugrįžti. Dzūkų sodyba Rumšiškėje jam lyg liudijo, kad viskas ir dabar taip, kaip buvę, kad dar nepraėjo sutartas laikas ir jis dar suspės pareiti ir pasakyti:

— Labas, mama. Labas, tėve. Štai ir aš, jūsų sūnus Antanas. Aš vėl parėjau namo, ir dabar jau visuomet būsim kartu...

Antanas nespaitino žingsnių, tačiau tolstant vis dažniau ir dažniau atsigręždavo dzūkų sodybos pusėn. Kiemas buvo tuščias ir tik atskridusi varna išsėjos ant šulinio svirties.

Pranas Karlonas

Atsargiai — actas

Fiziologai įsitikinę, kad XXI amžiuje, jei ne dar anksčiau, actas bus tik muziejuje ir kaip žaliava kai kuriems cheminiams gaminiams, kandiklis dažams. Kaipgi, tokį šaukuolį — ir jį muziejų.

Ogi labai paprastai. Ne kas kitas, o tas pats actas grįste grindžia kelią į kraujo vėžį. Ne draugas actas ir skrandžiui — prisiryti skutumosi peiliukų ar acto — skrandžio gleivinei beveik tas pat. Ypač agresyvus actas su alkoholiu. Taigi ir nurodinėjama, jei svetelius nors vyno taurele pamylite, šiukštu, neduokite marinatų, mišrainių, pagardintų actu ir kitokių acto gaminių (pvz., majonezo). Kaip nelabojo bijokite acto, jeigu sergate gastritu.

Prieš tradicijas, prieš gomurio įpročius, prieš senas autoritetingas knygas stojo fiziologija, stojo farmakologija. Kad ir labai jos stiprios bet ne itin gerklingos, ne visada ir į ginčus leistis linkusios: pasakiau, protą turite, žinokitės!

Biochemikai išmatavo visų organizmo skysčių reakciją ir nustatė: mūsų viduje, organizmo ląstelėse ir tarpląselėse skysčiai silpnai šarminiai. Jei stipriai parūgštinsime — ant lentos gulsiame. Neatsitiktinai, kai daug dirbę nesugebame susidoroti su pasigaminusios pieno rūgšties pertekliumi, lyg nuleipstame, nuotaika sugyžta. Kuo mažiau esame treniruoti, kuo menkesnė šarmų atsargos sistema, tuo greičiau blogėja mūsų nuotaika, tuo greičiau pavargstame. Ir labai menkai chemijos težinančiam aišku, kad

gausus rūgščių vartojimas, ypač pastovių, sunkiai suardomų ar neutralizuojamų vartojimas dideliais kiekiais, mažina mūsų organizmo šarmų atsargas, blogina nuotaiką.

Būtų tiktai pusė bėdos, jei tik nuotaika gyžtų. Nuotaikos gedimas — lyg signalas, kad pradeda stokoti šarmų. Rūgštis pridaro ir daugiau bėdų — jos neutralizavimui suvartojama daug kalio, taip labai reikalingo mūsų širdies raumens normaliai veiklai. Tai jau kur kas blogiau negu tik nuotaikos pablogėjimas. Bet blogumai tuo nesibaigia.

Kai sumažiname organizme šarminių medžiagų, riebalinės ir į jas panašios medžiagos "sukietėja" — iš tirpių darosi netirpios ir cholesterolo plokštelėmis nusėda mūsų kraujagyslėse, sluoksneliais nukloja akmenukus ar druskų išaugas, padeda joms kauptis ar it cementas suriša "smėli" tulžies takuose ar inkstų latakeliuose. Meškiška paslauga. Vargu ar daug kas sąmoningai norėtų ugdytis druskeles ir akmenukus.

Dėl vieno kito šlako acto šerniečiai išmirkyti ar seno jaučio gysloms suminkštinti aliarmo galima ir nekelti, bet prieš geriant actą stiklinėmis pagalvoti verta.

Actas yra actas. Skirtumo tarp obuolių ir naftos, drožlių ar vyno acto beveik nėra. Nebent silpnas priekvapėlis. Bet koks actas actu ir lieka. Obuolių ar kitokių actų liaupsintojoms vertėtų prisiminti labai pamakančią pasibaigusią "AU" bylą.

E. Simkūnaitė

Dolerio Jungas.

Juozo Buivydo ples.

Po kelių savaičių be jokių paaikškinimų ir priežasčių sovietai paliko kraštą...

Štai keliese reikia melstis, norint pakeisti Lietuvoje santvarką, moko tautiečius ponias Narbutienę ir prašo, kad nors viena gyva siela atsilieptų į jos iškeltas mintis.

Palaukit, palaukit, gali užginčyti tūlas skeptikas. Kokius čia niekus gerbiamoji ponias paisto? Juk visi jos pateikti faktai negali vadintis faktais, kadangi absoliučiai neaitinka tikrovės! Jeigu ponias skaitytų specialias knygeles, ji sužinotų, kad Austrija po Antrojo pasaulinio karo tikrai buvo padalinta į keturias okupacines zonas. Jau 1945 metais laikinoji šios šalies vyriausybė užmezgė diplomatinis santykius su TSRS. 1955 metais Maskvoje — beje, Tarybų Sąjungos iniciatyva — įvyko abiejų šalių derybos, padėjusios pagrindą būsimai Valstybinei sutarčiai dėl nepriklausomos ir demokratinės Austrijos atkūrimo. 1955 m. balandžio 12-15 d. Vienoje Valstybinę sutartį pasirašė visos keturios antihitlerinės koalicijos šalys, o tų pačių metų spalio mėnesį okupacinė ka-

riuomenė iš Austrijos buvo išvesta...

Tai kuo dėtas čia dviejų šimtų tūkstančių maldininkų choru giedamas rožančius? Negi ponias Narbutienę jokia kito istorijos vadovėlio, išskyrus Šapokos, niekada net nevartė?

Atsakymas čia tik vienas — visais laikais mitai ar legendos su konkrečiais faktais nieko bendra neturi. Hermetiškam ir priplėkusiame "vaduotojų" pasaulėlyje gimusios pasakos čia ne išimtis, jos dar kartą išryškino šių specifinių antitarybinių vilčių bei lūkesčių beprasmiškumą. Ir gimsta šie absurdo žanrai priklausantys paistalai tik todėl, kad jų kai kuriems tautiečiams labai reikia. Na, o paklausa, kaip žinia, gimdo pasiūlą...

Ar ilgamažis šis "vaduotojų" folkloras? "Vadavimo" mitai gyvenys lygiai tiek, kiek ir jų autoriai bei vartotojai. Arba — šiek tiek trumpėliau...

Juk ne visų toks intelektas, kaip kad ponios Narbutienės...

Kazys Bagdonavičius

Vilnia, 1984 spalio 11

11

LIUDAS GIRA
[1884-1946]

Prieš šimtą metų Vilniuje gimė Lietuvos TSR liaudies poetas Liudas Gira.

Dar šio šimtmečio pradžioje pradėjęs literatūrinę veiklą. L. Gira ikitarybinio laikotarpio išleido nemažą pluoštą eilėraščių rinkinių, praturtintusių lietuvių poeziją, aktyviai reikėsi kitose literatūrinio, darbo srityse. Dalyvaudamas buržuazinės Lietuvos visuomeniniame

gyvenime, ilgą laiką rėmė valdančiųjų buržuazinių partijų politiką ir ideologiją. Paveiktas stiprėjančios darbo žmonių kovos prieš fašistinį režimą, perėjo į jų pusę, lankėsi Tarybų Sąjungoje, propagavo jos laimėjimus.

Liudas Giras entuziastingai sveikino ir apdainavo Tarybų valdžios atkūrimą Lietuvoje. Kaip Liaudies seimo Įgaliotosios delegacijos narys 1940 m. rugpjūčio 3 d. dalyvavo TSR Aukščiausiosios Tarybos sesijoje, priimant Lietuvą į TSR Sąjungą. Didžiojo Tėvynės karo metais, pasitraukęs į šalies gilumą, savanoriu stėjo į Raudonosios Armijos 16-ąją Lietuvišką divizioną, rašė eilėraščius, kupinus tarybinio patriotizmo, tautų draugystės idėjų.

Dalis Liudo Gira eilėraščių, tiek parašytų jaunystėje, tiek ir vėlesniais metais, virto plačiai liaudies dainuojamomis dainomis.

Liudas Gira išvarė ryškia ir savita vaga lietuvių literatūros raidoje.

Išeišiška biblioteka ir toliau turtės

Dar 1984-ieji metai, o Lietuvos leidyklos išleido ir paskleidė savo tradicines knygeles, kuriomis informuoja, ką numato išleisti sekančiais metais. Tokia jau leidybinio darbo tvarka: kai leidžiama tiek daug knygų, reikia leidybą planuoti, iš anksto turėti rankraščius ir juos ruošti spaudai. Didžiausios Lietuvos leidyklos išleidžia kasmet po tiek knygų, jog beveik kiekvienai metų dienai jų tenka po vieną. A. Mackaus fondas arba "Ateitis" pasirodo kasmet su 2-3 knygomis, ir tai stengiasi turėti tiek rankraščių, kad galėtų žinoti bent ką per porą metų išleis, o ką čia jau bekalbėti apie leidyklas, kurios kasmet pateikia daugiau kaip po 300 knygų.

Būtų įdomu drauge su "Vilnies" skaitytojais pavartyti šias kupinas pavardžių ir pavadinimų knygeles, sužinoti, ką sekančiais metais žada įdomaus išleisti Vilniaus leidyklos. Tačiau tai užimtų labai daug laiko, gal bus kita proga prisiminti leidybos planus — kad ir atskirais žanrais ar temomis. Šį sykį, pagal laikraščio tradiciją, vėl atkreipsime dėmesį į tas knygas, kurios susijusios su užsienio lietuvių kūryba. Kuo praturtės išeišiška biblioteka Lietuvoje?

"Vagos" leidykla 1985 metais išleis Lenkijoje gyvenusio ir mirusio Juozo Kėkšto (Adomavičiaus, 1915-1983) kūrybos rinkinį. Kaip žinia, J. Kėkšto eilėraščių knyga Vilniuje išėjo dar 1964 metais.

ESTIJOS SOSTINĖJE VYKO STUDENTŲ DAINŲ IR ŠOKIŲ ŠVENTĖ

Vasaros atostogų pradžioje Tarybų Estijos sostinėje Tallinne įvyko Pabaltijo respublikų studentų dainų ir šokių šventė "Gaudeamus-84". Į miestą prie Baltijos jūros krantų suvažiavimo Lietuvos, Latvijos ir Estijos akademinių jaunimas — meno saviveiklos entuziastai, atvyko svečių iš kitų tarybinių respublikų. Iš Lietuvos šioje tradi-

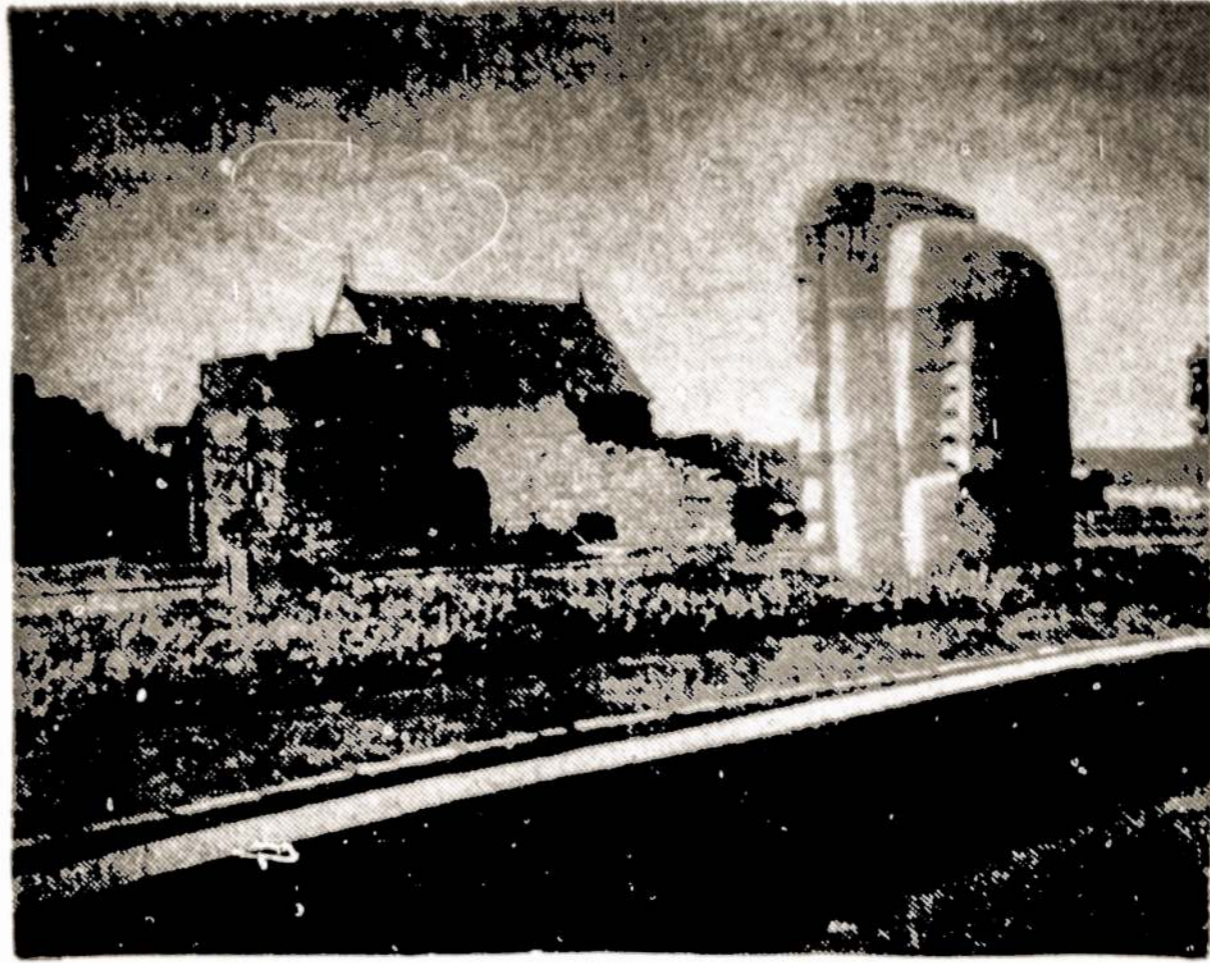
Dabartinis leidinys bus platesnės apimties: jame, greta lyrikos, numatyti spausdinti ir J. Kėkšto laiški ir Lietuva. Knyga ruošia Jonas Čekys, revoliucinės J. Kėkšto veiklos Vilniaus krašte draugas.

Tačiau "Vaga" ir kitais metais neapsiribos vieno išeišiški autorius knyga. Leidžiamos Antano Giedriaus (1892-1977) "Literatūrinės pasakos". Jos skirtos vaikams ir jaunimui, tad ir tiražas numatytas išpūdingas — 40 tūkstančių egzempliorių. Atsidūręs pokario metais JAV, autorius gyveno Worcester, Mass., kur ir mirė.

"Minties" leidykla leis Vinco Bovino raštų rinkinį "Už proletarinį meną ir literatūrą". Jį sudarė Jonas Petronis. Taip pat numatyta V. Kazakevičiaus knyga apie lietuvių meno sąjungą — "Amerikos lietuvių kultūra: veikla ir žmonės": "Mokslo" leidyklos planuose — Marijos Gimbutienės "Baltai priešistoriniais laikais". Leidykla pabrėžia, jog "monografijoje — pirmoje tokio pobūdžio knygoje apie baltus — apibendrinti daugelio archeologų, kalbininkų, mitologų tyrinėjimai". Tai bus didoka, gausiai iliustruota knyga, kurią mokslininkė specialiai ruošė Lietuvos leidyklai, jos rankraštį recenzavo Vilniaus mokslininkai.

Be abejo, išeišiški kūrybos gali būti ir kitose knygose — antologijose. "Poezijos pavasaryje" ir kt.

Vladas Kaunietis

Nuotraukoje: Konservuota senoji Kauno pilis.

Gamta ir amžininkams, ir ainiams

Dažnai ir teisingai kartojama: "Gamta — visų namai". Ji yra visų materialinių gėrybių pagrindas, sveikatos, džiaugsmo, dvasinių turčių šaltinis. Todėl rūpinimasis gamta, jos išsaugojimu yra valstybinis visos visuomenės reikalas. Neatsitiktinai Lietuvos TSR Konstitucijoje, kaip ir visos Tarybų šalies Pagrindiniame įstatyme, įrašyta: "Dabartinės ir būsimųjų kartų interesais Lietuvos TSR imamasi reikiamų priemonių žemei ir jos gelmėms, vandens ištekliams, augmenijai bei gyvūnijai apsaugoti ir mokslškai pagrįstai, racionaliai naudoti, oro grynumui ir vandens švarumui išsaugoti, gamtos turčių atkūrimui ir žmogaus aplinkos gerinimui užtikrinti". Konstitucija reikalauja iš kiekvieno tarybinio piliečio saugoti gamtą; tausoti jos turis.

Sis mokslo ir technikos amžius iškėlė daug gamtos apsaugos problemų. Civilizacijos įtaka įgijo pasaulinį pobūdį. Juk oro ir jūrų, upių srovėms neegzistuoja valstybių sienos, todėl išmetamos atliekos, dažniausiai nuodingos, teršia aplinką. Gamtos apsaugos problemų sėkmingas sprendimas reikalauja vienyti visos planetos, visos žmonijos pastangas.

Tarybų valdžios metais Lietuvoje

studijuojančio jaunimo atvyko iš Vilniaus V. Kapsuko universiteto, Kauno Antano Sniečkaus politechnikos instituto, Vilniaus konservatorijos Klaipėdos fakultetų. Ir visiems rūpėjo kuo gražiau pasirodyti, kuo geriau atstovauti savo kolektyvui, savo aukštajai mokyklai. O pagarsėjusių saviveiklinių ansamblių išties nemaža.

Štai Vilniaus pedagoginio instituto akademinis liaudies choras "Ave, vita" šiemet pažymi 40 metų sukaktį. Jis jau aštuntą kartą dalyvavo "Gaudeamus" šventėse. Tuo tarpu Siaulių pedagoginio instituto kaimo kapela neseniai minėjo savo dešimtmetį. Bet ir ji jau nebe pirmą kartą grojo studentų tarp-respublikinėse šventėse, koncertavo Kuboje, Daugelyje šalių žinomi Vilniaus universiteto, Kauno politechnikos instituto studentų dainų ir šokių ansambliai ir kiti aukštųjų mokyklų kolektyvai. Jie į Tallinną atvažiavo su lietuviška daina ir šoku, dalyvavo su savo programa ir bendrame visų studentų koncerte.

Nuotraukoje: Šoka Lietuvos studentai. A. Dilio nuotrauka

ir priimant svarbius įstatymus, ir praktiškai gyvenime jau nemažą padaryta saugant gamtą, racionaliai naudojant jos išteklius. 1957 metais buvo įsteigtas Gamtos apsaugos komitetas, rajonuose — valstybinės gamtos apsaugos inspekcijos. Didelį darbą atlieka Lietuvos gamtos apsaugos draugija, vienijanti apie 120 tūkstančių narių. Lietuvoje steigiami rezervatai, draustiniai, nacionaliniai parkai, saugomi lėndšaftai, gyvosios ir negyvosios gamtos paminklai, žvėrys, paukščiai, žuvis, augalai, kuriems gresia išnykimo pavojus.

Ypač rūpinamasi Baltijos jūros apsauga. Kasmet vis daugiau lėšų skiriama vandens valymo įrenginiams statyti. Jau pastatyti biologinio valymo įrenginiai Panevėžyje, Tauragėje, Nemenčinėje, Pasvalyje, Rokiškyje, Mažeikiuose, daugelyje mažesnių miestų ir gyvenviečių. Tačiau šioje srityje dar teks daug padaryti, kad būtų visiškai nutrauktas nevalyto vandens nutekėjimas.

Šiemet numatoma užbaigti rengti Lietuvos TSR kompleksinę gamtos apsaugos schemą laikotarpiui iki 2000 metų. Tai suteiks gamtos apsaugos darbui mokslškai pagrįstą kryptį. Respublikos mokslininkai, gvildendami ekologinio pobūdžio problemas, siekia pagerinti ir tobulinti ūkinę veiklą, kad kuo mažiau žalos būtų padaryta gamtinei aplinkai.

Didžiulės valstybės lėšos, visuomenės sutelktos pastangos turi pasitarnauti tam, kad gamta būtų turtinga, graži, neužteršta ne tik mūsų kartai, bet ir ainiams.

V. Siudikas

Nuotraukoje: TSRS lakūnas kosmonautas Jurijus Gagarinas, pirmas žmonijos istorijoje pakilęs į kosmosą.

Gražios permainos Girdonyse

Biržų rajono Kirdonių kolūkiui keturiolika metų vadovauja Bronius Visockas. Visus tuos metus lydi nuoširdus jo rūpinimasis kolūkiečių poreikiais, rytdiena. Tas rūpestis grindžiamas konkrečia, kryptinga, iš anksto apgalvota ir ekonomiškai pasverta veikla.

Ryškiausias tų rūpesčių konkretaus įprasminimo atspindys — išaugęs, išgražėjęs kolūkiečių centras. Centrinėje gyvenvietėje jau apie tris kilometrus gatvių.

Erdviose gatvėse, iš abiejų pusių apstatytose gražiais vienaaukščiais ir dviaukščiais mūro namais, kleksėjo greideris, mašinos su prikabomis vertė kalnus žvyro.

Išvaizdžiai atrodo Alytaus eksperimentinio namų statybos kombinato šešiolikos namų mikrorajonas.

— Kadaisė buvo planuota statyti šioje vietoje daugiabučius. Bet kam kaimo žmogui miestiečio gyvenimas? Štai kokios dabar gražios sodybos, — džiaugėsi besitvarkantys prie namų kolūkiečiai. — Tikimės, kad alytiškiai meistrai pagamins dar patvaresnių ir patogesnių surenkamųjų namų, neatsisakysime jų ir ateityje.

— Siemet centrinę gyvenvietę papuoš dar šeši baltų plytų namai, — papildo mūsų pokalbį pirmininkas. — Stato juos kolūkiečiai, patys kolūkiečiai. Besikuriantiems gyvenvietėje skiriamas transportas, išrūpiname statybines medžiagas. Kolūkis padeda, kuo tik gali.

— O kiek jau sodybų, pagrindinėje gyvenvietėje?

— Beveik šimtas. Žmonės dabar veržte veržiasi iš vieniemių į centrą.

— Tikra laimė gyventi ūkio centre, — girdėjau šnekant kirdonietes moteris.

Kuo gi jos taip patenkintos, kuo džiaugiasi? Daug kuo.

Prieš trejetą metų kolūkiečių valdyba atsižvelgė į mechanizatorių ir dirbančių moterų pageidavimą — viename mūriniame vienbutyje įrengė valgyklą. Pietauja čia dažna

dieną iki pusantro šimto kolūkiečių, daugiausia mechanizatorių ir statybininkų. Pavasario sėjos ir javapjūtės dienomis karšti pietūs išvežiojami į laukus. Smagiai sukasi, gardu paruošia valgi vyriausioji virėja Janina Černienė.

Valgykla gyvenvietėje buvo pirmoji kregždė. Po jos ėmė rikiuotis kiti visuomeniniai pastatai. TSO statybininkai pernai padovanojo gražią dovaną žemdirbių vaikams — 50 vietų lopšelių-darželių. Gražus statinys įsikomponavo į surenkamųjų namų mikrorajoną. Siemet kovo mėnesį atvėrė duris erdvi parduotuvė su sandėliais prekėms ir kombinuotiesiems pašarams laikyti.

Dabar senoji parduotuvė remontuojama. Tose patalpose įsikurs buitinio aptarnavimo punktas. Ūkis perkėlė į gyvenvietę seną klėtį ir joje įrengė pirtelę. Iškart dešimt žmonių gali maudytis, vanotis, pasikaitinti.

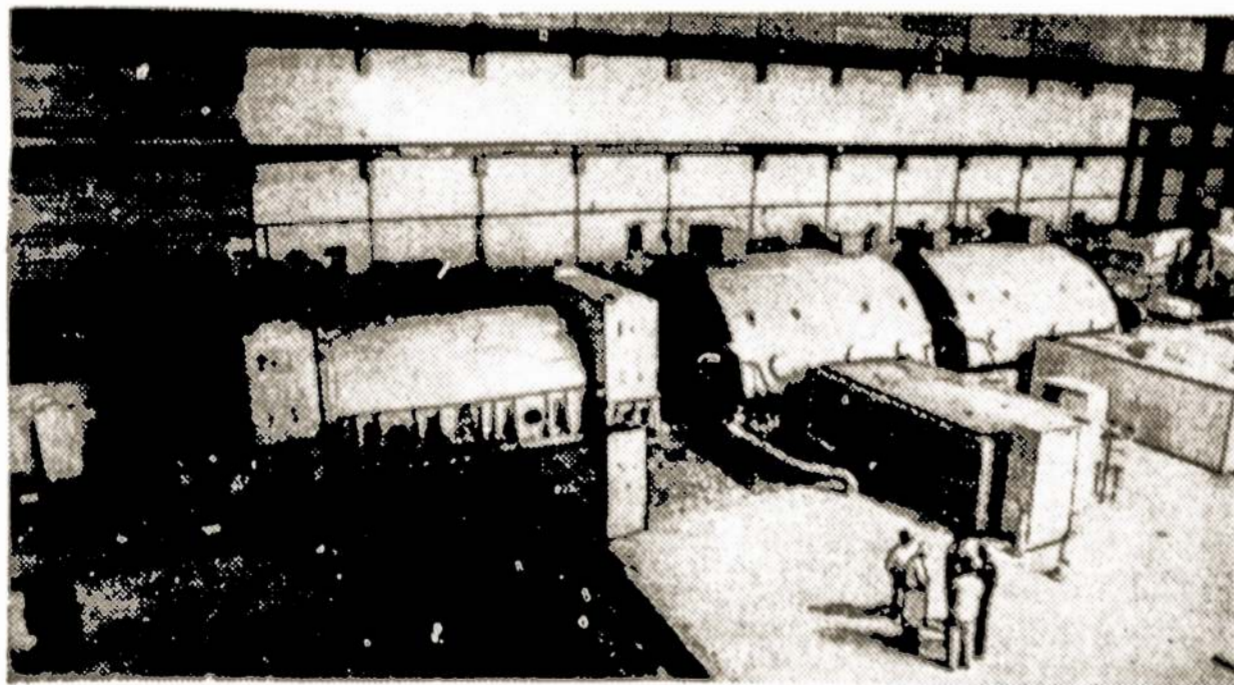
Kas čia įsikūrę, gyvena tikrai gražiai. Kiekvienoje senesnėje sodyboje dera vaismedžiai. Prie naujų namų margoja įvairiausiomis spalvomis gėlių darželiai. Specialiai paliktuose ploteliuose želdiniamas nusitiesė žali žolės kilimai.

Kiekvienas naujakuris prie namo įveisia sodelį, sodina dekoratyvinių medelių ir krūmų, įrengia gėlynus. Želdiniais, gėlėmis, žole užsėtas plotas neįskaitomas į sodybinį sklypą. Apsirūpinti sodmenimis padeda ūkis. Ir šį pavasarį nupirko gyvenvietės žmonės apie tūkstantį medelių ir krūmų. Komunistinės talpos diena kolūkyje tapo tikra aplinkos tvarkymo ir apželdinimo švente.

Ūkio visuomeninės organizacijos rengia gražiausių sodybų konkursus. Kasmet paskatinami pereinamaisiais prizais ir asmeninėmis dovanomis gražiausiai sutvarkytų sodybų šeimininkai.

Daug gražių permainų nūnai Kirdonyse. Bus jų ir ateityje — šio kolūkiečių žmonės nori gyventi gražiai.

A. Kazitėnas

Ignalinos atominėje elektrinėje paleistas antrasis turbogeneratorius. Tuo būdu baigtas statyti pirmasis blokas, kurio projektinis galingumas — pusantro milijono kilovatų. Dabar sparčiai statomas antrasis elektrinės blokas. Nuo statybos pradžios čia jau paklota daugiau kaip milijonas kubinių metrų betono, iškasta apie pusantro milijono kubinių metrų grunto, sumontuota 150 tūkstančių tonų metalo konstrukcijų.

Nuotraukoje: Elektrinės turbinų salėje.

V. Gulevičiaus nuotrauka

6

Storeja Plungiečių rietimai

Nuo gausybės spalvų ir atspalvių, įvairiausių raštų Plungės dirbtinių odų gamyklos asortimentiniame kabinete tiesiog raibsta akys. Dabar aukštos kokybės plungiečių produkciją gauna beveik du šimtai didelių šalies galanterijos, siuvimo, avalynės, automobilių pramonės ir kitų įmonių.

... Erdviame ceche be perstojo sukasi didžiulių mašinų velenai, vyniodami ant savęs dirbtinės odos rietimus. Kad jie būtų kuo storesni, siekia visas gamyklos kolektyvas. Beveik du trečdaliai jo narių dabar dirba brigadose pagal vieningą paskyrą. Burtis į tokius kolektyvus daugelį gamybininkų paskatino įmonės veteranų Gastono Montvilos, Romo Truškos, Vinco Brezgio vadovaujama brigada pavyzdys. Brigadininkams, kitiems prityrusiems darbininkams padedant, kiekvienas gamybininkas tapo aukštos kvalifikacijos specialistu, galinčiu atlikti keletą operacijų. Universalumas, didelis meistriškumas padeda šioms brigadoms kasdien 10—15 procentų viršyti užduoties.

Atlyginimas už galutinį rezultatą skatina gamybininkus ieškoti vis naujų galimybių produkcijos išleidimui didinti. Čia jiems į pagalbą

ateina įmonės racionalizatoriai ir išradėjai. Jų pastangomis, pavyzdžiui, gamykloje pasiektas aukščiausias gamybos mechanizavimo lygis tarp giminingų įmonių. Didelį dėmesį savo kūrybiniuose planuose novatoriai skiria svarbiausių įrengimų tobulinimui. Antai šaltkalvių — remontininkų brigadininko Stasio Gudijaus sąskaitoje — dešimtys modernizuotų agregatų ir jų mazgų. Šis racionalizatorius; montavęs pirmuosius įrengimus ką tik pastatytoje gamykloje, padėjęs išsaviinti darbo draugams sudėtingiausią techniką, puikiai išstudijavo visas mašinas, savo išmone privertė jas dirbti dar našiau. Daugelio naujovių autoriai yra įmonės vyriausiasis inžinierius Vytautas Savickas mechaninių dirbtuvių viršininkas Pranas Gajilas, inžinierius Antanas Norvaišas ir nemaža kitų novatorių. Tai jų sukurti produkcijos apdailos, žaliavų dozavimo agregatai puikiai užsirekomendavo daugelyje giminingų įmonių.

Plungės odų gamintojai sėkmingai siekia šiems metams užsibrėžto tikslo — vienu procentu virš plano padidinti darbo našumą. Nuo metų pradžios vartotojai papildomai jau gavo beveik 140 tūkstančių kvadratinų metrų dirbtinės odos. E.

Sename malūne — viešbutis

Autoriaus nuotraukoje — naujasis Prienų viešbutis "Revuona".

Sio šimtmečio pradžioje Prienuose ant gražaus Nemuno kranto buvo pastatytas vandens malūnas. Jo girnas suko nedidelio Revuonos upeliuko vandenys, kritę į senąjį Nemuną. Daugiau kaip pusę šimtmečio sukosi girnos, bet ilgainiui prarado savo vertę.

Buvo nutarta sename malūne įrengti viešbutį. Rekonstrukcijos projektą paruošė kaunietė archi-

tektė V. Paleckienė. Kauniečiai dailininkai V. Valentas ir R. Ručiūnskas sukūrė gražias reklamines freskas, patraukliai apipavidalino viešbutį. Viešbutį pavadino "Revuonos" vardu. Atjaunėjęs pastatas neseniai priėmė pirmuosius svečius. Naujame viešbutyje 45 vietos. Kambariai apstatyti gražiais baldais, juose daug šviesos ir erdvės. M. Baranauskas

PAGERBTOS FERMŲ DARBŠTUOLĖS

Sauniai praėjusiais metais padirbėjo Lietuvos gyvulininkystės fermų darbuotojai. Didelis jų būrys, našiai dirbdami, pasiekė aukštų gamybinių rezultatų ir tapo sąjunginio socialistinio lenktyniavimo nugalėtojais.

Septynios Lietuvos fermų darbuotojos — Anykščių rajono "Anykščių šilelio" kolūkiečių kiaulių augintoja G. Veršulienė, Joniškio rajono "Pergalės" kolūkiečių karvių melžėja O. Kaikarienė, Lietuvos veterinarijos mokslinio tyrimo instituto eksperimentinio ūkio melžėja K. Butkevičiūtė, Lietuvos veterinarijos akademijos mokomojo bandymų ūkio karvių melžėja G. Dambrauskienė, Kėdainių rajono Antano Sniečkaus kolūkiečių kiaulių

augintoja A. Balčienė, Lazdijų rajono "Jaunosios gvardijos" kolūkiečių karvių melžėja A. Staniukynienė ir Šiaulių rajono "Gegužės devintosios" kolūkiečių karvių melžėja F. Bulanova už 1983 metų gamybinius rezultatus TSRS liaudies ūkio pasiekimų parodos vyriausiojo komiteto nutarimu apdovanotos šios parodos garbės diplomais ir vertingomis premijomis — automobiliais "Moskvič".

Rugpjūčio 13 d. Žemės ūkio ministerijoje įvykusiame susitikime su geriausiais gyvulininkystės darbuotojais šiuos apdovanojimus pirmūnams įteikė ir sėkmės palinkėjo žemės ūkio ministro pirmasis pavaduotojas S. Vasiliauskas.

Vilnius, 1984 spalio 11

Žmonės kuria gražią aplinką

Vieną birželio dieną Kaišiadorių rajono ūkių bei apylinkių Tarybų vykdomųjų komitetų vadovai rajono aplinkos tvarkymo komisijos pasiūlymu Kaišiadorių centrinės gatvės gale maždaug dešimties arų plote įrengė žaliąją veją. Tai buvo visiems naudinga pamoka, kaip skoningai tvarkyti aplinką, kad žmonėms būtų jauku ir malonu.

Kaišiadorių rajono ūkiai savo gyvenvietėse kasmet atnauja ir įsirengia žaliųjų vejų tokiu apskaičiavimu, kad jų būtų dešimteriopai daugiau negu grindinio ar asfalto. Pavyzdį žemdirbiams rodo Kaišiadorių miestas. Želdiniai ir žalieji plotai čia kruopščiai prižiūrimi. Siemet, kol žemdirbiai ruošėsi šienapjūtei, miesto vejos jau buvo nupjautos po 4—kartus.

Suprantama, aplinką prie savo namų gyventojai tvarko kiek kitaip. Į kurį Kaišiadorių rajono kampelį benuvažiuotum, visur rasi dailių sodybų su įvairiausiais augalais. Tai tarsi nedideli gamtos muziejai.

Pati gražiausia vieta, pati geriausia žemė, ypatinga priežiūra skiriama gėlėms — pirmiausia daugiametėms, prie mūsų klimato priratusioms. Turtinga jų įvairovė atsiskleidžia jau dvidešimt metų rajone organizuojamose gėlių šventėse, pamažu išaugusiose į gražios aplinkos šventes. Kiekvieną rugsėjį susumuojami aplinkos tvarkymo apžiūros rezultatai, nugalėtojams iškilmingai įteikiami apdovanojimai.

Vienas didžiausių paskatinių ūkių, įmonių ir organizacijų kolektyvams — įeiti į rajono Grožio tarybą. Du jos kolektyviniai nariai — Sodinkystės tarybinis ūkis ir Melioracijos statybos valdyba — įsikūrę Ziežmariuose. Rūpestingų šeiminių tvarkomi Ziežmariai už gražią aplinką apdovanoti TSRS liaudies ūkio pasiekimų parodos pirmojo laipsnio diplomu, ne kartą buvo pripažinti respublikinių konkursų nugalėtojais.

Beržų, liepų, rožių — įvairių gėlių ir medžių vardais vadinasi kito Grožio tarybos nario — Kaišiadorių paukštyno — cechai, brigados. Įmonės teritorijoje jie prižiūri tam tikrą plotą, augina ten savo mėgstamiausius augalus.

Ne tik namuose ir darbovietėse kaišiadoriečiai taip rūpestingai tvarkosi. Tvenkinys maudymuisi, naujas centrinės gatvės apšvietimas, miesto parkas — tai tik keletas didesnių darbų, padarytų Kaišiadoryse talkininkų rankomis. Kasmet išdirbti po aštuonias valandas talkose kiekvienas darbingas kaišiadoriečiai laiko garbės reikalui.

Kaišiadoryse dabar dirbama pagal principą, kad graži aplinka — tai ne tik švarus kiemas ar gražus parkas. Dirbama taip, kad tvarkingas būtų kiekvienas žemės lopinėlis: laukai nepiktžolėti, derlingi, miškai — vešlūs, apvalyti nuo nereikalingų krūmokšnių, medžių, o ta žemė, kuri nebrandina derliaus, džiugintų akį, žadintų nuotaiką.

A. Lekavičius

Greit, skaniai ir pigiai gali papietauti savo valgykloje Vilniaus V. Kapsuko universiteto ir Inžinerinio statybos instituto studentai. Vakarausioje salėje studentai rengia diskotekas.

Nuotraukoje: Studentų valgykla.

V. Brajo nuotrauka

Gurgena Vyžuona — lakštingalu upelis

Nuo Utenos iki Vyžuonų dvidešimt minučių kelio, ir apylinkės tarybos pirmininkas Jonas Pečiūra spėja tik išvardyti, kas miestelyje yra, kai jo lengvoji automašina pasuka į dešinę ir stabteli. Pažintis su Vyžuonomis visada prasideda čia — nuo žalčio, tarsi įsluogusio į šitą medinį stuobrį — rodyklės į Vyžuonų miestelį.

Jo pavadinimą vietiniai gyventojai sieja su aukso karūna pošu žalčių karaliumi Vyžu. Senovėje vyžuoniečiai žalčius labai mylėjo, pienu vaišindavę. Apie kitados jiems reikštą pagarbą dabar byloja ir akmeninė šio gyvūno galva, įmūryta miestelio bažnyčios sienoje.

Cia pat, už keliolikos žingsnių nuo jos, gurgena Vyžuona, lakštingalų upe vadinama. Ir čia šiaurinė paukštelės vyžuoniečiams anksčiau rytą, vėlu vakarą. O kiek žmonių jos kūrybai, prasingiems darbams įkvėpė! Poetus, rašytojus — dabar žinomas visai Lietuvai ir nežinomas, senais laikais kūrė mūsų liaudies dainas, pasakas...

Šių apylinkių grožio sužavėtas, savo mintis, jausmus drožiniuose, skulptūrose ėmė reikšti liaudies menininkas iš Galelių kaimo Stasys Karanauskas. Jo polinkis menui atsiskleidė dar vaikystėje. Tada jis troško tapti smuikininku. Bet svajonei išsipildyti nebuvo lemta — po sunkios ligos apkurto. Si nelaimė neužgnaužė Stasio noro išreikšti savo žavėjimąsi gamta, žmonėmis. Jiems Stasys Karanauskas ir paskyrė daugybę stogastulpių, antkapinių paminklų, stovinčių Utenoje, Obeliuose, Labanore, Leliūnuose... O iš "Čiurlionio kelio", einančio nuo Varėnos iki Druskininkų, apie šio Vyžuonų menininko kūrybą sužinojo visa Lietuva. Žavi ir vyžuoniečių rašytojų Antano Masionio, Broniaus Radzevičiaus iš širdies kertelių į jų knygas išspurdėję žodžiai.

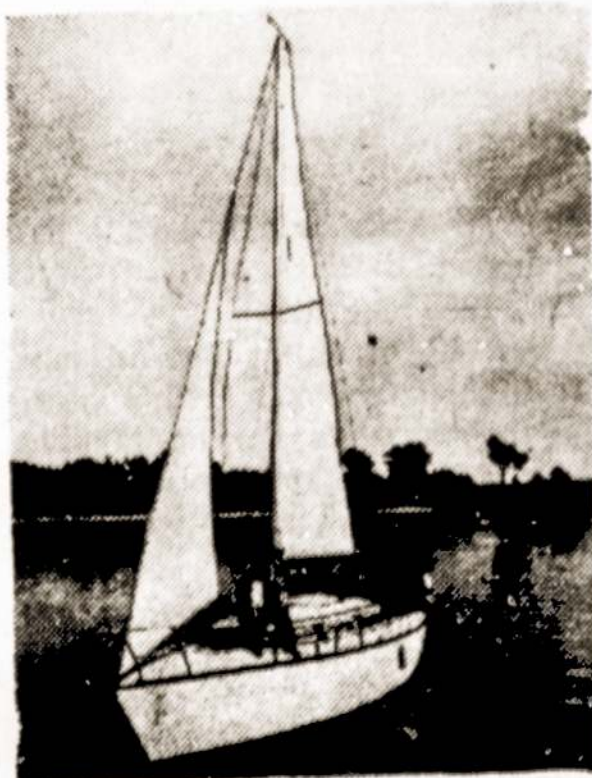
čiai.

Modernizuojamos ir kai kurios nedidelės miestų bei rajonų spaustuvės. Artimiausiais metais ofseto cechus numatoma įrengti Kapsuke, Ukmergėje, naujos įmonės statomos Varėnoje, Švenčionyse.

Ne kartą jie, tokie įtaigūs ir nuširdūs, skambėjo Vyžuonų kultūros namuose, tariami Lietuvos TSR Akademinio dramos teatro aktorių. Su spektakliais, netgi premjeromis jie čia apsilanko po kelis kartus per metus. O kai scena laisva, kultūros namuose repetuoja ir koncertuoja pačių vyžuoniečių chorai, ansambliai, dramos ir šokių būreliai. Kai mes lankėmės Vyžuonose, savi-veiklos entuziastė, vietos bibliotekos vedėja Bena Baravykienė skubėjo į generalinę repeticiją — Vyžuonos, kaip ir visos Utenos rajonas, ruošėsi didžiulei šventei. Tomis dienomis sukako 40 metų, kai Utenos rajonas buvo išvaduotas iš vokiškųjų fašistinių grobikų. Su didžia pagarba čia tariami "Audros" partizanų būrio vado Petro Kutkos ir daugelio kitų kovotojų, siekusių vyžuoniečiams ir visai Tarybų Lietuvai laisvės, giedrių ateities dienų, vardai.

Iškilo išsistatė pokario metais Vyžuonos. Į pamiškes, į laukus atsiremia vis puošnesnės gatvės su erdviais gyvenamaisiais namais, patogiais ūkiniais pastatais. Žvyro kelią pakeitė asfaltas, pjautuvą ir dalgį — kombainas... Tik niekas nepakeitė vyžuoniečių meilės šitai žemei, šitam miesteliui. Ir šitam mažam upeliui, prie kurio galima išgirsti pačią gražiausią lakštingalos giesmę — gimtinės giesmę.

A. Lekavičius

Nuotraukoje: Treniruojasi burlaivių sporto entuziastai.

Nuotraukoje: "Kauno statybos" tresto kultūros ir sporto rūmai.

Kauno miesto statybininkai turi savo jungtinį sporto klubą "Granitas". Beveik du trečdaliai statybininkų sistemingai sportuoja.

Gerai žinomi "Granito" rankininkai, ne kartą tapę Tarybų šalies čempionatų prizinininkais. Siemet jie aštuntojoje TSRS tautų spartakiaidoje, sudarę Tarybų Lietuvos rankinio rinktinės pagrindą, iškovojo sidabro medalius. Nemaža pergalių yra pasiekę ir vandens sporto šakų entuziastai. Kasmet "Granito"

jachtininkai dalyvauja respublikinėse bei tarptautinėse varžybose. Siemet po sėkmingo pasirodymo respublikos čempionate, kur iškovota pirmoji vieta, buvo stipriausi ir viename iš tarptautinių "Baltijos taurės" varžybų etapų. Sėkmingai šaškių-šachmatų festivalyje Odesoje dalyvavo šaškininkų komanda, iškovojo antrąją vietą. Kasmet tūkstančiai statybininkų dalyvauja krepšinio, tinklinio, futbolo, šaškių-šachmatų varžybose.

Modernizuojamos spaustuvės

Modernios spaustuvės statyba pradėta Panevėžyje. Joje šiuolaikiniu ofseto būdu bus spausdinami miesto bei aplinkinių rajonų laikraščiai. Per metus įmonėje numatoma paruošti 50 milijonų atspaudų daugiau negu dabar. Čia bus taip pat išleidžiami plakatai, pramonės įmonėms skirti spausdiniai.

Ofseto technikos dėka kur kas gražesnis laikraščio "rūbas", ryškesnės iliustracijos. Lietuvoje dabar šiuo būdu spausdinami beveik

visi respublikiniai, daugiau kaip pusė miestų ir rajonų laikraščių. Nemaža leidinių išvysta dienos šviesą stambiose poligrafijos įmonėse. Štai visi Klaipėdos ir Šiaulių zonose leidžiami rajonų laikraščiai spausdinami ofsetu dviejose įmonėse — Klaipėdos "Ryto" ir Šiaulių "Titnago" spaustuvėse. Jose vis plačiau taikomas šiuolaikinis automatizuotas fotorinkimo būdas. Klaipėdoje šitai renkami pramonės įmonių ir susivienijimų laikraš-

Vilnis, 1984 spalio 11

Utenoje gamina maziems ir dideliems

M. Melnikaitės trikotažo ir galanterijos gamybinio susivienijimo pagrindinėje įmonėje akį iš karto patraukia pavyzdiniai tvarkoma aplinka, rūpestingai prižiūrimi rožių krūmai. Čia dirba daugiausia moterys. Puikiai dirba. Ir grožis čia pagarboje.

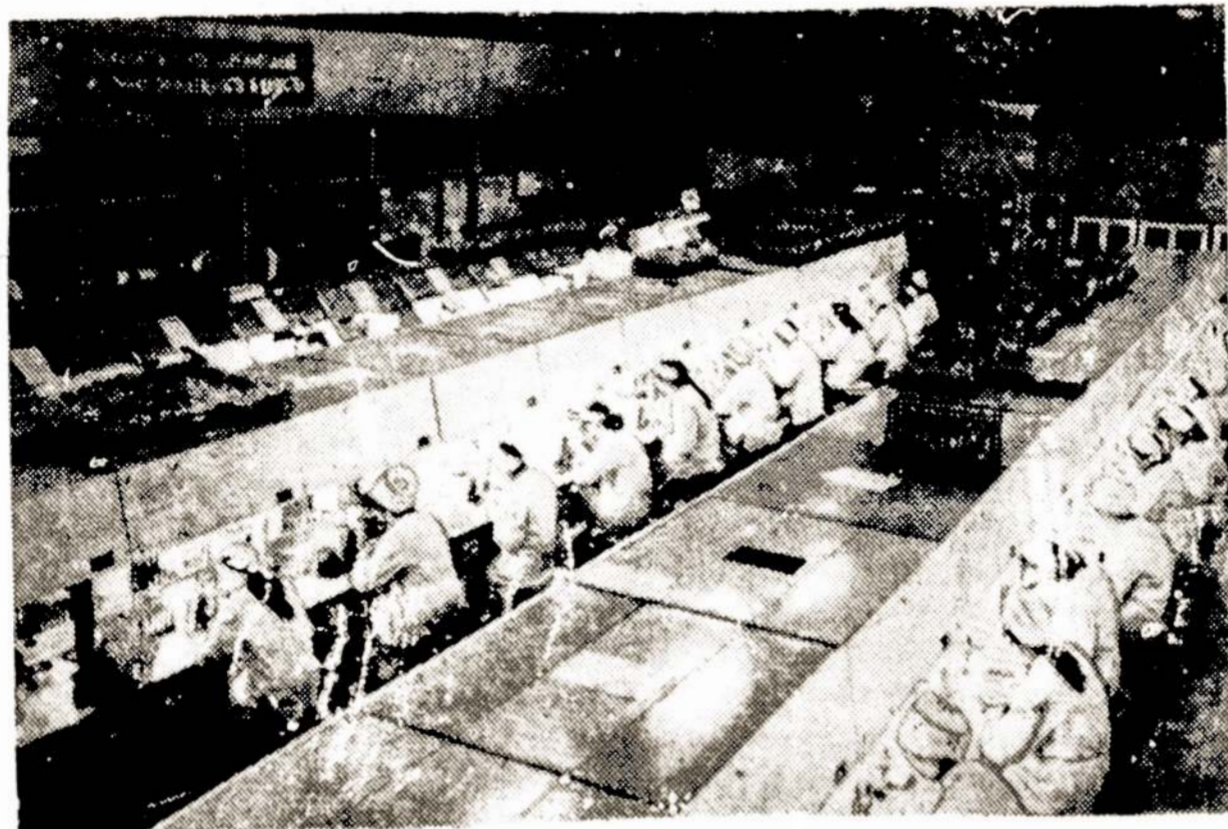
Susivienijimo kolektyvas sėkmingai susidorojo su šių metų pirmojo pusmečio gamybos planais ir socialistiniais išpareigojimais. Virš plano pagaminta produkcijos už 56 tūkst. rublių. Pirkėjai gavo trikotažo gaminių už 2 mln. rublių daugiau negu iš uteniškių reikalavo užduotis.

Didelis dėmesys buvo skiriamas medvilninių rūbų gamybos didinimui — vyriški ir vaikiški sportiniai marškinėliai, dar išradimai pamargininti, kaip žinome, parduotuvėse neužsiguli. Gaminių iš medvilnės išleista apie 300 tūkst. vienetų daugiau negu pernai per tą patį laikotarpį. Medvilnės žaliavos susivienijimas šiemet daugiau negavo. Tai iš kurgi rezervai? Jų visada atsiranda, jeigu galvojama ne tik apie gamybą, mašinas ir procentus, o ir apie aukščiausią gamybos tikslą — kuo geresnį darbo žmonių poreikių patenkinimą. Uteniškiai suabejojo, ar verta gaminti medvilnines užuolaidas, kai medvilnės trūksta trikotažo gaminiams. Dabar užuolaidos mezgamos iš sinteti-

nių verpalų, jų išvaizda ir kokybė nė kiek ne blogesnė kaip medvilninių. Žinoma, persitvarkymas atnešė papildomų rūpesčių, bet argi be jų darbas daromas?

Su technikos skyriaus viršininke Nijole Veličkienė apsilankė modelio gamybos skyriuje. Čia yra visų susivienijime gaminamų modelių pavyzdžiai. Taip, yra ko pasižiūrėti. Kasmet apie pusę asortimento atnaujinama. Ir ne bet kaip, o skoningai, su menine išmone, kartais net su jumoru — juk didžioji dalis produkcijos vartotojų — vaikai. Štai vaikiški marškinėliai su dviem spalvingais gaidžiais. Ir vaikui malonu tokius nešioti, ir mamai malonu jį vaiką žiūrėti. Pastaruoju metu ypač daug dėmesio skiriama gaminių puošimui. Štai moteriškos palaidinukės su priklijuotomis siuvinėtomis gėlytėmis, štai dar kitos — papuoštos apdailine juostele. Didelę paklausą turintys vaikiški ir vyriški sportiniai marškinėliai nuo pernai pradėti marginti naujomis mašinomis. Piešnikus marginimui sukuria įmonės dailininkės. Jie dažnai keičiami.

Acetatinis šilkas, iš kurio gaminamas apatinis trikotažas, praranda paklausą. Įdiegus metmenines šilko mezgimo mašinas, įmonėje įsisavinta medvilnės maišymo su acetatu technologija. **V. Guida**

Į keturiolika pasaulio šalių eksportuojami Panevėžio "Ekran" gamykloje padaryti kinekopai. Jie taip pat panaudojami kas antram nespaltotam ir kas dešimtam spalvotam televizoriui, kurie pagaminami Tarybų Sąjungoje.

Nuotraukoje: "Ekran" gamyklos elektrinių optinių sistemų surinkimo haro vaizdas. **V. Gulevičiaus nuotrauka**

Miestas, pakilęs iš griuvėsių

1944 metais išvadavus Šiaulius iš vokiškųjų fašistinių grobikų, miestas beveik nebuvo likęs. Apie 85 procentus namų buvo sugriauta ir sudeginta. Iš architektūrinių paminklų tebestovėjo tik XVII amžiaus pradžios bažnyčia, ir ta pati apdegusi. Bažnyčia buvo atstatyta 1951-1953 metais.

Per 40 praėjusių nuo to laiko metų miestas išaugo keturis kartus ir tapo svarbus Tarybų Lietuvos industrinis ir kultūrinis centras. Dabar čia gyvena 128 tūkstančiai žmonių. Tarp jų — trys tūkstančiai inžinierių, 1000 mokytojų, daugiau kaip 500 gydytojų, virš 100 mokslininkų, tiek pat architektų ir dailininkų. Kas ketvirtas miesto gyventojas — moksleivis arba studentas. Sparčiai augo pramonė. Dabar Šiauliuose gaminamos precizinės

metalo perdirbimo staklės, televizoriai, dviračiai ir motorai, elektrotechnikos gaminiai, baldai, avalynė, statybinės medžiagos, mėsos bei pieno ir kiti maisto produktai. Šiuo metu Šiauliai išleidžia apie šešis procentus visos respublikos pramonės produkcijos.

Jau prieš porą dešimtmečių mieste ypač išsiplėtė gyvenamųjų namų statyba. 1965-1975 metais čia išaugo naujas Lieporių rajonas, kuriame apsigyveno 33 tūkstančiai šiauliečių. Tai daugiau, negu buvo gyventojų prieškariniame mieste. Kyla naujas Dainų mikrorajonas.

Atnaujinamas, puošiamas ir tvarkomas miesto centras. Neseniai pastatytas naujas ligoninės chirurginis kompleksas, savo 50-metį rekonstruotame pastate pažymėtin

MOKYKLA—VISŲ RŪPESTIS

Į naują, kokybiškai aukštesnę lygį pakelti mokyklos darbą numato neseniai Tarybų Sąjungoje pradėta įgyvendinti bendrojo lavinimo ir profesinių mokyklų reforma. Jos pagrindinis tikslas — pertvarkyti šių mokslo įstaigų darbą taip, kad jis visiškai atitiktų šiuolaikinius reikalavimus, kad jaunuoliai, įgiję pilnavertį vidurinį išsilavinimą, gautų ir gerą darbinį parengimą.

Mokyklų reforma — nelengvas, sudėtingas procesas. Lietuvių kalba dėstomose mokyklose, pavyzdžiui, vietoj 11 metų įvedamas 12 metų mokymo kursas. Panaudojant geriausią Tarybų Sąjungos ir tarptautinį patyrimą, vaikai dabar pradės mokytis ne nuo septynerių, bet nuo šešerių metų. Tai leis moksleiviams užbaigti mokyklą tokio pat amžiaus, kaip ir dabar, nepadarant žalos liaudies ūkiui. Arčiau gyvenimo priartinama mokymo programa: abiturientai kartu su brandos atestatu gaus ir pažymėjimą apie atitinkamos darbuotojo kvalifikacijos suteikimą. Būtent darbinis moksleivių auklėjimas ir mokymas — svarbiausia mokyklų reformos kryptis.

Mokyklų reformos įgyvendinimas — ne tik švietimo, bet ir liaudies ūkio, kultūros, mokslo darbuotojų, bendras visų reikalas. Tai buvo pabrėžta ir neseniai Vilniuje įvykusioje Lietuvos TSR Aukščiausiosios Tarybos sesijoje, kuri svarstė mokyklos pasirošimo darbu naujomis sąlygomis klausimus. Tik bendromis mokyklos, darbo kolektyvų, šeimos pastangomis, pažymėta sesijoje, galima pasiekti užsibrėžto tikslo, iš esmės patobulinti grandį "švietimas—gamyba".

Sesijoje buvo pateikta nemaža pavyzdžių, rodančių, kad darbinio auklėjimo ir mokymo srityje jau padaryta nemažai. Tarybų Lietuvoje veikia apie 40 tarpmokyklinių gamybinio mokymo kombinatų, kuriuose vidurinių mokyklų aukštesniųjų klasių moksleiviai išmoka liaudies ūkiui reikalingų profesijų, sugeba sąmoningai pasirinkti tolimesnį gyvenimo kelią. Daugiau kaip du tūkstančiai vyresniųjų klasių moksleivių, pavyzdžiui, mokosi Panevėžio tarpmokykliniame gamybinio mokymo kombinatė — čia jie pasirenka vieną iš 14 darbininkiškų profesijų. Suprantama, moksleiviams, besirenkantiems profesiją, duodama nemažai laiko apsigalvoti: vaikščiok po cechus, kabinetus, žiūrėk, bandyk, spręsk. Modernią įmonę primena toks

kombinatas, pastatytas Vilniuje. Kelios didelės gamyklos aprūpino jį naujaisiais įrengimais, panaudodamos tam apie pusę milijono rublių. Užtat skūstis darbininkų stoka dabar šioms įmonėms netenka. Jie ateina iš tarpmokyklinio kombinato, kuriame mokėsi, baigdami vidurinę mokyklą. Gerą jaunų darbininkų ruošimo patirtį sukaupe kauniečiai. Profesinės technikos mokyklos čia statomos ir įrengiamos pramonės įmonių lėšomis, turi gerą mokymo bazę, todėl jose jaunieji darbininkai paruošiami labai gerai.

Suprantama, mokyklų reformos įgyvendinimas nepigiai kainuos visuomenei. Teks įrengti nemažai papildomų vietų mokyklose, atidaryti daug mokymo kombinatų, cechų ir barų, parengti ir išleisti naujus vadovėlius. Pagaliau nemažai atsiesis ir valstybės rūpinimasis švietimo darbuotojais: mokytojams numatyta daugiau kaip trečdaliu padidinti atlyginimą, ir tam Tarybų Lietuvoje kasmet teks papildomai skirti po 35-40 milijonų rublių. Tačiau šios išlaidos visiškai tikslingos tiek socialiniu, tiek ekonominiu atžvilgiu. Įsitikinta, kad darbininkai, baigę vidurinį mokslą, beveik dvigubai greičiau įsisavina naują techniką, yra aktyvūs racionalizatoriai. Taigi, mokyklos reforma neabejotinai pasitarnaus tolesnei mūsų visuomenės socialinei ir ekonominei pažangai.

Romualdas Česna

Vilniaus inžineriniame statybos institute įteiktas 15-tūkstantasis šios aukštosios mokyklos baigimo diplomai. Jį gavo statybos fakulteto absolventas tauragietis Antanas Gedvilas.

Nuotraukoje: **A. Gedvilas**. **K. Jankausko nuotrauka**

DĖMESIS PESCŪJŲ ZONOMS

Šiauliuose įvykusiame TSRS architektų sąjungos miestų ir sričių vyriausiųjų architektų išvažiavimo posėdyje aptarti pėsčiųjų zonų įrengimų klausimai.

Dvi dienas Šiauliuose viešėjo žymūs šalies architektai, urbanistikos specialistai. Tarybos nariai, vadovaujami jos pirmininko, Maskvos miesto vyriausiojo architekto, TSRS dailės akademijos nario korespondento G. Makarevičiaus, lankėsi Kaune, kur apžiūrėjo Laisvės alejos pėsčiųjų zoną. Šiauliuose susipažino su Vilniaus gatvės bulvaru, naujaisiais miesto mikrorajonais.

Juozas Budrys

Vilnius, 1984 spalio 11

Pasidairius po Lietuvos kaimus

— Biržų rajono "Pavasario" kolūkio žemdirbiai per tris savaites nurovė visus linus, išaugintus 160 hektarų plote. Derlius užderėjo geras — iš kiekvieno hektaro gauta po 10 centnerių pluošto. Kolūkis į Panevėžio linų fabriką išvežė 70 tonų aukščiausios kokybės linų stiebelių.

— "Raudonosios žvaigždės" kolūkyje tarpkolūkinės statybos darbininkai baigė statyti vaikų darželį-lopšėlį. Spalio 12-ąją, kai jo svetainė praverė durys pakvies žemdirbių vaikus, Pasvalio rajone metraštis pasipildys eilutėmis: visi rajono ūkiai turės savo vaikų lopšelių-darželių.

— Pirmieji Telšių rajone su sėjamosiomis į laukus išvažiavo Luškės tarybinio ūkio mechanizatoriai. Šį rudenį luokiečiai rugiais bei kviečiais apšėjo 480 hektarų. Rajono žemės ūkio valdybos vyriausiasis agronomas Antanas Vaičius sako, jog šiais metais žiemkenčių plotai rajone kiek padidės ir užims daugiau kaip 9,740 hektarų.

— Anykščių rajone Viešintose per vienerius metus rajono TSO statybininkai pastatė 440 vietų mokyklos pastatą.

— Pakruojo rajono žemdirbiai jau kelinti metai augina daug ankštinių, o ypač pupų. Antai "Didžiojo Spalio" kolūkyje avių-vikių mišinio auginta 150 hektarų ir iš kiekvieno gauta po 38-40 centnerių. Vikiai čia davė daugiau kaip pusę derliaus.

— Dar penki nauji gyvenamieji namai papuošė Varėnos rajono "Nemuno" kolūkio centrinę Panaros gyvenvietę. Juose atšventė įkurtuves jaunieji ūkio specialistai mechanizatoriai, gyvulininkystės darbuotojai.

— Lietuvoje yra 6.5 milijono hektarų žemės. Daugiau kaip 27.6 proc. iš tų hektarų užima miškai. Žemės ūkio naudmenos sudaro 3.6

Maskvoje, olimpiame Krylatskojės treke, klaidietis Gintautas Umaras pasiekė pasaulio rekordą.

Penkių kilometrų distanciją iš vietos jis įveikė per 5 min. 48,256 sek. Gintautas Umaras — pirmasis Lietuvos dviratininkas, įrašęs savo pavardę į aukščiausių pasiekimų istoriją.

Nuotraukoje: Pasaulio rekordininkas Gintautas Umaras.

K. Jankausko nuotrauka

Vilnia, 1984 spalio 11

milijono hektarų. Ariamos žemės yra 2.5 milijono hektaro.

— Daugiau kaip pusantro šimto tonų mėsos virš aštuonių mėnesių plano pardavė valstybei Joniškio rajono "Sidabros" tarpkolūkinė gyvulininkystės įmonė. Komplekse per metus išauginama 27 tūkstančiai kiaulių — sako įmonės direktorius Gintaras Dalamakas.

Peruošė S. J.

AS I SEE IT

NELLIE DE SCHAAF

LABOR "NOT DOWN" FOR THE COUNT!

The Reagan Administration has landed many a heavy blow to the jaws of labor, but the Labor Day rallies around the nation proved that Labor has NOT GONE DOWN FOR THE COUNT!

CHICAGO'S LABOR DAY PARADE

Thousands of workers turned out for the Chicago Labor Day March, despite clouds and threatening rain. Leading the march down Michigan Avenue were Mayor Harold Washington, and Edward Brabec, newly-elected president of the Chicago Federation of Labor from the plumbers union. Also, in the front rank of the march were State Attorney Neil Hartigan, who is supporting unemployed steelworkers in their efforts to stop the shut down of US Steel's South Works, and Roland Burris, state comptroller, the highest ranking Black elected official in Illinois.

Local union contingents did a brisk business selling at least a half dozen varieties of "Dump Reagan" buttons; also "Out the Door in '84" and Harold Washington's "Vote with a Purpose — Stop Reagan."

NEW YORK

Over 500,000 workers from every industry marched in New York's parade, which began at 9 a.m. and ended at 3:30 P.M. Tens of thousands of Mondale-Ferraro signs dominated the parade, which included over 150 floats, dozens of marching bands, and buses filled with retired union members.

The parade was led by N. Y. City Central Labor Council leader Harry Van Arsdale, AFL-CIO Pres. Lane Kirkland, and Sec. Treas. Thomas Donahue. MAYOR KOCH WAS NOT INVITED.

Behind the Central Labor Council contingent marched the NAACP overground railroad voter registration brigade. The brigade had marched 350 miles from Richmond, Va., starting Aug. 19, and registering over 25,000 through seven states. Their goal: To register ONE MILLION new voters by Oct. 6th. THESE VOTES WILL NOT BE FOR REAGAN — but for MONDALE-FERRARO.

SAN FRANCISCO

An estimated 150,000 unionists marched, demanding the defeat of Reagan. Signs boosting the Mondale-Ferraro ticket were carried by most marchers.

At the rally, following the parade, Owen Bieber, president of

BELATED 52nd WEDDING ANNIVERSARY GREETING TO OUR DEAREST FRIENDS LOUIS AND NELLIE DE SCHAAF

BLANCHE and KEN BORN — Chicago

the United Auto Workers, blasted Reagan's statement that "workers should show restraint in their wage demands." He demanded of Reagan, and "where were YOU when the auto executives were giving themselves OVER A MILLION DOLLARS A YEAR IN SALARIES?"

One of the highlights of the demonstration was the march of 10,000 teamsters wearing signs — front and back — reading, "Reagan is Unfair." This attack on Reagan came only a few days after the Teamsters' top officers backed Reagan for re-election, claiming they were speaking for the membership!

DENVER

Some 90,000 workers and their families participated in the Colorado Labor Day parade. Many teamsters carried signs "Dump Reagan" in open opposition to the recent endorsement of Reagan by Teamster President Jackie Presser. Over 50 unions participated.

They were joined by other groups, including the "Coors Boycott Coalition" which distributed thousands of leaflets describing the Coors-Reagan right wing connection. Anti-Reagan sentiment was evident everywhere.

"Dump Reagan" signs were displayed from the reviewing stand in front of the City and County building where Denver Mayor Federico Pena and others applauded the contingents. Reagan may have the millionaires in HIS corner, along with the bought press and radio stations — but the POOR HAVE THE NUMBERS! We are in the majority and together we CAN DUMP REAGAN!

***

TRAGEDY TRIGGERS NEED FOR NEW LEGISLATION

Why is it that legislation is introduced only after a tragedy? In Blano, Mo., a 63-year old leather cutter contracted four years ago to have an air conditioner installed in her home. When the job was completed, she paid the contractor \$1200 in cash and thought the matter closed. However, the contractor had skipped with the money, and had not paid the supplier. Under the law, the supplier then brought suit not against the crooked contractor, but against the VICTIM.

Christal Branson was told her house would have to be auctioned to satisfy the claim of the supplier. She was determined not to pay twice for the work. Just eight hours before the auction of her home, Branson reached a decision. NO ONE would have her home if she could not. Sitting in a chair, she pitched a match into 25 gallons of gas, 30 quarts of motor oil, a four years' accumulation of paper, a cord of wood, a few old tires and \$30 worth of fireworks. The blast knocked out neighborhood windows, and debris was scattered as far as four blocks away, but BRANSON SURVIVED! She died at Columbia, Mo. Hospital a MONTH LATER in horrible agony, of burns that covered nearly 85 percent of her body!

She left four suicide notes, and in one she wrote: "I signed a contract and I honored it. I paid for what I got ONCE — I do not intend to pay again."

*****

PREZ. REAGAN'S "WORKING VACATIONS"

The New York times was asked by a woman in California how much time President Ronald Reagan had spent at his ranch near Santa Barbara, Cal. since becoming president. The answer: from Jan. 20, 1981 to March 1, 1984 — 132 days, vacationing. Pres. Reagan's flip reply: "Presidents, I've learned, don't take a vacation. They just get a change of scenery."

He might have added, at the "taxpayers' expense of \$250,000 for each change of scenery — and NOT BY CHOICE!"

*****

JESSE OWENS MEMORIAL

Jesse Owens brought glory to the name of America during the Berlin Olympic games in 1936. He achieved one of the greatest athletic triumphs of all time, winning four gold medals in track and field, an achievement that remains the standard by which all great athletes, even today, measure themselves.

This achievement has only been tied once, and this was in the past 1984 Olympic games by Carl Lewis, another great Black athlete.

Jesse Owens, the son of a sharecropper, was born in Oakville, Ala. in 1913. He died in 1980. When a state legislator, Roger Dutton, asked for permission to erect a monument in honor of Jesse Owens on the lawn of the courthouse in Moulton, Ala., he was told that "there were already two monuments. If we agree to another monument, the courthouse lawn would be flooded."

So, the monument was erected in a VACANT LOT in Oakville, Ala., a Black town, and the birth place of Jesse Owens. Yet, even this "slight" to the greatest American athlete was too much for some racists.

Last November, just two days before the dedication ceremony, a group of white young hoodlums, hooked a long chain to the back of a pick-up truck and tried to pull the monument over. After that, Mr. Therman White, an Oakville resident, and others, stood guard by the monument with shotguns in hand. Needless to add, after that there were no further attempts to vandalize the monument.

Carmen Roundtree noted that "This is just another typical statement of this country's attitude toward Black people, and all poor and oppressed people. No matter HOW GREAT THE ACHIEVEMENT, IT IS NEVER GREAT ENOUGH!"

*****

MILLIONAIRES DISCOVER "PARADISE"

More than 300 American companies have discovered their modern day "Paradise" in Haiti — Of a population of 6,000,000, MOST ARE UNEMPLOYED. Surely the answer to a greedy manufacturer's prayers!

There are three reasons for Haiti's attraction for America's "runaway" firms:

1 - The basic wage scale is \$2.65

Nukelta į 10 pusl.

Atkelta iš 9 pusl.

day — surely, one of the world's lowest.

2. Exemption from Haitian taxes for as long as 15 YEARS for foreign companies locating there.

3. The Caribbean Basin Initiative — CBI — legislation passed by Congress in 1983, permits most products manufactured by U.S.-owned companies in Haiti to enter this country DUTY FREE.

Among items made in Haiti are baseballs, basketballs and the athletic equipment, as well as Sesame St. Dolls.

With such "goodies" granted U.S. manufacturers, is it a wonder that NO AMOUNT OF CONCESSIONS BY U. S. WORKERS WOULD EVER BE ENOUGH?

Aleksas Taraška

Gimė 1897 m. liepos 20 d. Tryškių kaime, Lietuvoje.

Jis, kaip tūkstančiai kitų, paliko caro suspausta gimtinę, kad nereiktų stoti į kariuomenę, atvyko į JAV pas dėdę į Boston, Mass., 1913 m.

Nors atvyko jau šiek tiek rusiškai pramokęs pradinėje mokyloje, bet be anglų kalbos geresnio darbo nebuvo įmanoma gauti. Tad pirmiausiai pora metų dirbo žemės ūky. Kaip jaunam darbininkui, šioje šalyje jam kelias nebuvo rožėmis nuklotas. Jis pasiryžo įsitaisyti geresnį darbą ir stojo vakarais mokytis anglų kalbos ir matematikos. Jis sugebėjo netik išsilavinti ir gauti geresnį darbą, kas šioje šalyje buvo svarbiausia.

Jam teko daug kilnotis besirenkant gyvenimo vietą: Boston, Mass., Hartford, Conn., Lawrence, Mass., ir kitose vietose. Tose namoj Naujojoje Anglijoje. Tose kolonijose, kur buvo lietuvių, jo gyvenimas buvo susietas su mūsų išeivijos gyvenimu. Jo pažangi veikla buvo gausi ne tik vietinėse socialistų kuopose, bet ir plačioje apylinkėje. Socialistų apskritis, kur jis darbuos, išrinko jį apskrities pirmininku.

Jis taipgi buvo gabus menininkas vietos choruose ir meno saviveikloje. 1932 metais Lietuvių Meno sąjungos suvažiavime jį išrinko meno veiklos vedėju.

Jis priklausė tai lietuvių pažangios grupės, kuri ugdė pažangią Amerikos lietuvių spaudą. Kuomet įvyko lietuvių Komunistų pasidalinimas ir tūli veikėjai pasitraukė, Brooklyne reikėjo "Laisvės" redakcijoje žmogaus. Tad Taraška buvo pakviestas dirbti. Padirbus trumpą laiką, atsirado didesnis reikalas pagelbėti neseniai įsikūrusiam laikraščiui "Vilnis" Chicagoje, tai jis buvo pakviestas dirbti redakcijoje. Ten jis išdirbo apie metus laiko. Iš ten grįžo į New York, ir vėl į Mass. prie jam jau žinomos pažangios veiklos. 1950 metais atvyko ir apsigyveno Kalifornijoje San Leandro miestelyje, kuris tik per įlanką nuo San Francisco. Jis tuojuo stojo veikti mūsų organizacijose LLD, LDS ir taipgi tarptautinėje veikloje.

Lietuviški kvislingai bandė čia jį persekoti net siųsdami atvirlaiškus su užrašu ponui "Komunistui", Rusijos KGB ir panašiai. Jis nekreipė dėmesio ir rašinėjo į spaudą, dalyvavo masinėse demonstracijose ir t. p.

1968 m. rudenį ir 1969 m. pradžioje per šešis mėnesius su savo

mašina ir filmu aparatu važinėjo skersai išilgai po JAV lietuvių kolonijas, kur gyvavo LLD ir LDS kuopos, rodydamas filmus iš Lietuvos ir kalbino tuos, kurie dar nebuvo mūsų organizacijų nariais, istoti ir veikti tarp mūsų pažangių organizacijų.

Jis visuomet buvo ištikimas Tarybų Lietuvai, bet jam taip ir neteko ją aplankyti. Jis skaitė spaudą ir gėrėjosi pažanga. Lietuvos spauda kelis sykius pažymėjo jo garbingą veiklą.

Prieš eilę metų jis susirgo paralyžiu, su kuriuo labai ištvermingai kovojo. Jis pilnai nepasveiko, bet galėjo nors sunkiai vaikščioti, išmoko rašyti su kairia ranka ir nepaliovė rašyti ir dalyvavo mūsų veikloje iki mirties 1984 m. rugs. 7.

Jis buvo labai kuklus žmogus. Nemėgo apie save ir savo darbus

kalbėti.

Kol buvo gyvas, mums atrodė, kad jis bus su mumis amžinai. Tačiau ateina nelauktas gyvenimo momentas, kad tas asmuo mus apleidžia palikdamas liūdną prisiminimą. Mes liūdimė netekę nuširdaus ilgamečio draugo, kurio gyvenimas garbingai ir prasmingai baigtas. Mes niekad jo neužmiršime.

Nuliūdime liko jo žmona ir draugė Violet, kuri jį ligos kamuojamą per ilgus metus globojo. Taipgi nuliūdime liko jo dukra Carolyn ir anūakai Debra ir Scot. Iš artimųjų Lietuvoje liko jo sesuo Stasė Juškieienė.

Violet paskyrė po \$100 "Vilniai" ir "Laisvei" pagerbimui savo mylimo draugo, su kuriuo sutartinai išgyveno 57 metus.

Ksavera Karosienė

DETROIT, MICH.

Rudens banketas

Vasara greit prabėgo ir visi rengiamės daugiau laiko praleist svetainėse. Detroito Lietuvių klubas rengia rudens banketą sekmadienį, spalio-October 28 d. 1 val. po pietų (tuojuo po Klubo susirinkimo). Seimininkai, Patsy ir Mike Stunskai, Antonette Garelis, Estelle Smith ir Emma Rye žada prirengt skanius pietus, kurie visiems patiks. Nors vasara buvo trumpa, bet bus malonu vėl visiems susitikti Klubo svetainėje, kartu pavalgyt skanius pietus ir draugiškai praleist popietę prisimenant, ką visi veikėme per visą vasarą. Nepamirškite dienos ir visi renkites dalyvaut.

Vaizbos butas

Detroito Lietuvių Vaizbos butas (biznierių) gyvuoja. Kiekvieną metą jie išleidžia savo kalendorių, kurį padalina visiems Detroito ir apylinkės lietuviams veltui. Dėl 1985 kalendoriaus ir kitų reikalų jų susirinkimas įvyko rugpjūčio 28 d. Lietuvių Kultūros Centre Southfield, Michigan. Apart visų reikalų, buvo išrinkta ateinančių metų valdyba. Išrinkti: Al Zaprackas — pirmininkas, Kazys Gogelis — vice-pirmininkas, Clem Patocki — finansų sekretorius — išdininkas, Alfons Rye — užrašų sekretorius ir narys board direktorius — Juozas Račiukaitis.

Mirė Kanadoj

Liepos 27 d. Montrealy, Kanadoj, mirė Juozas Venckus, 81 m. amžiaus. Mirė ligoninėje ir buvo palaidotas Montrealio kapinėse. Paliko nuliūdime žmona Vera, dvi dukros ir du anūakai, bei sesutė Bertha Skaluris ir jos vyras Alex, kurie gyvena Detroito. Bertha Skaluris sakė, jog jos šeimoj Lietuvoj buvo trys sesutės ir penki broliai. Dabar visi jau mirę, ir ji atliko viena.

Bowleriai

Detroito LDS bowleriai jau turėjo savo pirmą susirinkimą Detroito Lietuvių klubo patalpose sekmadienį rugsėjo 9 d. Susirinkusieji aptarė visokias kegliaus lošimo teises ir susigrupavo dėl lošimo. Pirmos pamokos įvyko šeštadienį, rugsėjo 22 d. Ir vėl didelė grupė lošikų. Po pamokų, kaip visuomet, visi suvažiavo į Detroito Lietuvių klubą pailsėti prie visokių vaišių.

Investatoriai

Pažangūs lietuviai vyrai turi savo klubą vardu Lujan Investment Club ir jie susirenka kiekvieną mėnesį aptart savo reikalų. Birželio

9 d. visi susirinko į Ray Lyben namus. Po susirinkimo namų šeimininkė Albena Nausėda Lyben visiems patiekė skanią vakarienę. Liepos 8 d. ir rugpjūčio 12 d. vyrai ir jų šeimos suvažiavo į Alphonse Urbon vasarnamį prie Lake Erie, Kanadoje. Vyrai atlaikė susirinkimą ir vėliau visi praleido gražią sekmadienio popietę su savo šeimomis prie visokių valgių ir gėrimų, kuriuos visi atsivežė. Rugsėjo 8 d. vyrai susirinko į Antano Vasario namus, Livonia, Michigan. Po susirinkimo namų šeimininkė Mildred Janonis Vasaris visiems patiekė skanią vakarienę.

Pažangios lietuvių moterys taipgi turi savo klubą vardu Lujanettes Investment Club. Jos taipgi dirba su kapitalo įdėjimu-investavimu. Liepos 14 d. susirinko pietų į valgyklą Mexican Village. Taipgi ir rugpjūčio 11 d. toj pačioj vietoj Bagley gatvėj, Detroito. Visos pavalgė skanius pietus ir atlaikė savo susirinkimą. Rugsėjo 8 d. visos susirinko dienos laike į Alice Stacey namus. Alice Buteniūtė-Stacey (Stasiukėnas) visas gražiai priėmė ir pavaišino.

Buvo Europoj

Alfonso ir Emma Rye jauniausia dukrelė Judy Rye važinėjo po Europą septynias savaites — gegužės ir birželio mėn. Sakė buvo Graikijoje, Italijoje, Austrijoje, Šveicarijoje, Vokietijoje, Prancūzijoje ir Ispanijoje. Po visą Europą važinėjo traukiniu. Jai šios atostogos labai patiko ir žada kitą metą vėl važiuot.

Buvo Danijoj

Gary Lyben sūnus Alben ir Ray Lyben, viduryje birželio su darbu buvo išvažiavę į Daniją šešioms savaitėms. Jo kompiuterių įstaiga pasiuntė jį į Daniją, kad pagelbėtų ten įsisteigt vėliausios mados kompiuterius.

Pardavė namą

Klubiečiai Vytautas ir Aldona Petručiūnai pardavė savo didelį namą Livonia, Michigan, ir nusipirko apartamentą Novi, Michigan. Kuomet jų sūnus ir dukra apsigyveno ir išėjo iš namų, ir kuomet Aldonos mamytė Mary Bacevičienė numirė, tas namas pasidarė jiems perdidelis. Todėl pardavė ir dabar gyvena mažesniuose kambariuose Novi, Michigan, netoli Detroito.

Buvo Kanadoj

Pradžioj liepos mėn. Alfons ir Emma Rye buvo išvažiavę aplankyti savo giminių Hamiltone, Kanadoje. Tuo laiku mirė Alfonso gimini

ne ir jie abu dalyvavo laidotuviuose. Sakė, buvo apsistoję Tillsonburg, Kanadoje. Buvo nelinksma kelionė, nes reikėjo dalyvaut laidotuviuose.

Nepamirškite

Nepamirškite kad Detroito Lietuvių klubo banketas įvyks sekmadienį, spalio-October 28 d., tuojuo po Klubo susirinkimo. Bus skanūs namie daryti pietūs; visi pasikalbėsime apie praėjusią vasarą ir pabendrausime. Taipgi nepamirškite atsivežt pinigų atsinaujinimui "Vilnies" prenumeratos, nes tuomet jau bus vėjus. Stefanija

Viešnia is Lenkijos

Pas J. ir K. Brogus atvyko jų gimtinaitė E. Vaina iš Lenkijos pasi-svečiuoti. Prieš kelerius metus Elena yra buvusi Kanadoje taip pat pas gimines. Ji jau moka truputį ir anglų kalbos, jau neturi vargo angliškai susikalbėti.

Nors jau ruduo ir šaltokas oras, ypač prie maldynių, bet vis tiek linkime Elenutei linksmai praleisti atostogas. J. B.

Kultūrietės rūpestingai apkalbėjo savo būsimo banketo reikalus

Amerikos Lietuvių Moterų Kultūros draugijos narių susirinkimas įvyko rugsėjo 18 d., kuriame apart kitų svarbių reikalų plačiai buvo apkalbėtas būsimo banketas spalio 7 d. 12 val. dieną "Vilnies" salėje. Visos pasižadėjo dalyvauti.

Prieš susirinkimą buvo visos narės P. Vaitkaus nufotografuotos būsiam "Vilnies" albumui.

Draugijos pirmininkė A. Vaitkienė atidarė susirinkimą 1 val. po pietų ir vedė tvarką. Ji paprašė narių atsistoti vienai minutei ir pagerbti mirusios narės Marthos Plauškieienės atminimą.

Perskaitytas protokolas ir priimtas. Valdyba davė išsamų raportą iš savo veiklos, kuris buvo priimtas.

Perskaityta rusų organizacijos kvietimas į jų banketą rugsėjo 30 d. ir priimtas. Nemažai narių pasižadėjo dalyvauti.

E. Bogden raportavo, kad drg. L. Matuzienės sveikatos stovis šiek tiek pagerėjo. Tai smagi žinutė.

Atžymėta šių narių gimtadieniai: Veros Kasparienės-Ziūris, Stella Chapas, M. Gabriėnės, J. Urmonienės. Palinkėta joms ilgo ir sveiko amžiaus ir sudainuota Ilgiausių metų. Narės sudėjo \$25 dovanų draugijai.

Po susirinkimo buvo šaunios vaišės, kurias paruošė pirmininkė A. Vaitkienė. Visos narės skirstėsi gerame ūpe ir pasižadėjo dalyvauti sekančiame susirinkime, kuris įvyks spalio 16 d. 12 val. dieną "Vilnies" salėje. Taipgi pasižadėjo dalyvauti bankete spalio 7 d. "Vilnies" paramai. Sekr. J. M-nė

NELINKSMA ŽINUTĖ

Teko sušnekti su Frances Samoška, Jos mylimas vyras Antanas Samoška, kuris buvo šaunus muzikantas ir vadinamas "Duke", Holy Cross ligoninėje pergyveno kojos operaciją. Ten išbuvo kelis mėnesius, grįžo iš ligoninės į namus, 5716 So. Soyre Ave., Chicago, Ill. 60638. Sakė, kad neturi kojos iki kelio, bet jau bando vaikščioti su "walker".

Būtų gražu, kad jo draugai ir pažįstami aplankytų jį ir sumažintų ilgėsį.

Frances Jordan

Vilnis, 1984 spalio 11

Mirė ir palaidotas Vincentas Čižauskas

Po gana ilgos ligos karo veteranas Vincentas W. Čižauskas (Čižauski) mirė 1984 metais rugsėjo 12 d. Velionis gimė 1904 metais rugsėjo 29 d. Duryea, Pa. Jo tėvelis mirė jam esant vos 6 m. a., ir dar liko jaunesnės dvi sesutės. Vėliau motina ištekėjo ir susilaukė daugiau šeimos.

Velionis Vincentas labai mėgo mokslą, taipgi skaityti knygas ir keliauti. Einant 14-tus metus buvo dėdės, kurs gyvena Chicagoje pakviestas atvykti pas jį. Besisvečiuodamas pamilo Chicago ir apsigyveno. Dirbo įvairius darbus dirbtuvėse, taipgi kasyklose.

Velionis mokėjo su visais gražiai sugyventi už tai įsigijo daug draugų. Jis taipgi labai gerbė savo gimines, sesutę Mildred, Nancy, pusseserę Agnes, pusbrolius Juozą ir Alfredą, dėdę Globiečių kurie lūdi jo netekę.

Velionis labai mėgo Ex Mainierių Draugišką klubą, kur buvo narys per eilę metų ir buvo įsigijęs daug artimų draugų.

Velionis buvo pašarvotas Blake-Lamb Chapel, 4727 W. 103 St., Oak Lawn, Ill. Buvo laidojamas rugsėjo 15 d. 9 val. ryto. Lygiai 9 val. pasigirdo vargonų balsas grojant muzikai Valerijai Urbikienei, vėliau dainavo solistė Estelle Boggen. Atsisveikinimo kalbą pasakė laidotuvių direktorius Robert W. Kincaid. Jis apibūdino velionio gyvenimo kelią ir atliktus gražius darbus visuomenės labui. Po laidotuvių apeigų buvo nulydėtas į Lietuvių Tautines kapines ir ten palaidotas.

Taip Vincas Čižauskas baigė paskutinę savo gyvenimo kelionę. Lai Jam bus ramu ilsėtis savo gimtojoje žemelėje.

Draugas

Mirė ir Palaidotas M. Nečiūnas

Prieš tūlą laiką kiek rimčiau susirgo Mykolas Nečiūnas. Jis buvo nuvežtas į Mercy ligoninę. Po gydymo jo sveikatos stovis pagerėjo ir gydytojai patarė jam apliešti ligoninę. Būnant pavieniui ir negalint savęs prisžiūrėti, teko atsigulti į slaugymo namus. Po kiek laiko vėl susirgo ir nuvežtas į ligoninę rugsėjo 5 d. mirė.

Velionis buvo pašarvotas Ridiko koplyčioje, bet Ridikui nesant tuo laiku Chicagoje, laidotuviemis rūpinosi laidotuvių direktorius Lack. Buvo laidojamas rugsėjo 10 d., 10 val. ryto.

Velionis turėjo asmeninių draugų, bet kažkodėl jie pamiršo dalyvauti.

Velionis buvo gimęs 1891 m. vasario 24 d. Anykščių rajone, Skiemonių apylinkėje. Į šią šalį atvyko prieš pirmą pasaulinį karą. Buvo pažangios minties žmogus, skaitė pažangią spaudą, bet šiaip mažai kur dalyvavo, bent pastaruosiu laiku.

Dalyvė

Sveikiname Ventus

Brooklyniečiai Nellie ir Povilas Ventai susilaukė anūkės, kuriai duotas vardas Mindy Jayne Venta. Linkėtina, kad naujagimė pasektų senelius. Kaip žinoma Povilas Venta yra "Laisvės" bendrovės direktorių tarybos pirmininkas, o jo žmona Nellie puiki dainininkė ir šauni renginių šeiminkė. Vilnietai

Vilnis, 1984 spalio 11

EX MAINIERIAI SVEIKINS "VILNIES" 65 JUBILIEJŲ

Rugsėjo 15 d. įvyko Ex Mainierių Draugiško klubo narių susirinkimas. Prieš pradėsiant susirinkimą buvo pasivaišinimas. Vaišes paruošė Klubo išdininkė bei fin. sekretorė Frances Jordan. Jai talkininkavo P. Malinauskienė ir J. Feiza. Maistas buvo labai skoningai paruoštas ir stalai papuošti iš Jordan darželio gėlėmis.

Buvo laimės šulinys, kuris davė draugijai \$18.

Susirinkimą atidarė draugijos pirmininkas Jonas Copin ir vedė tvarką. Jis paprašė narių atsistoti ir viena minute pagerbti mirusių draugų Martha Plauska ir Vinco Čižausko atminimą.

Sekretorė J. Marazienė perskaitė praeito susirinkimo protokolą, kuris buvo priimtas. Gauta du nauji nariai: Marytė ir Julius Urbikai.

Valdyba davė savo veiklos raportą. Fin. sekretorė raportavo, kad pilnai užsimokėjusių narių turime 88. Ji esanti tikra, kad ir tie, kurie su mokesčiu atsilikę, iki kito susirinkimo pasimokės. Taipgi raportavo, kad šiame susirinkime Klubui įteikė paramos šie nariai: V. Samuolienė \$3, K. Sisevičius \$3, A. Jakienė \$2, po \$1 M. Tampkins, A. Copin. Už duokles iplaukė \$11.50. Išlaidų turėta \$88 (už gėles mirusiems \$50, už salę \$15, už maistą \$19.55).

Pasveikintas S. Adomaitis grįžęs iš T. Lietuvos, kur sukūrė šeimos židinį ir laukia atvykstančios žmonos.

Sekretorė paskaitė "Vilnies" administracijos laišką, kuris primena, kad bus išleistas albumas 65 metų "Vilnies" gyvavimo proga. Laiškas priimtas ir nutarta įdėti į albumą sveikinimą sumokant \$50.

Fin. sekr. F. Jordan atsisakė ateityje pagaminti užkandžius, nes jos mamytė nesveikuoja ir negalinti ankstį atvykti į susirinkimą. Tas klausimas paliktas išspręsti sekančiam susirinkime.

Sekančiam susirinkimui maistą pasižadėjo paruošti Jonas Pateckas ir Antanas Litvinas. Jie sakė, kad jų prašė tai padaryti ir paliko pinigų tam reikalui velionis V. Čižauskas.

Sekantis ir paskutinis šiais metais susirinkimas bus lapkričio 17 d. 12 val. dieną "Vilnies" salėje. Prašome visų narių atsilankyti, o ypatingai tų, kurie atsilikę su duoklių mokėjimu, atsilankyti ir pasimokėti.

Susirinkimą uždarė pirm. Jonas Copin 3 valanda po pietų.

Sekr. J. M-nė

Jonas Strich atžymėjo 90-ji gimtadienį

Savo laiku daug veikęs pažangiose organizacijose ir stambiai rėmęs laikraštį "Vilnis", kenošietis Jonas Strich dabar randasi slaugymo namuose. Rugsėjo 3 d. susirinko būrelis jo draugų ir kartu su Jo žmona Alvina aplankė jį. Palinkėjo jam malonaus gimtadienio, kad grįžtu sveikata. Tuo būdu pralinksmino ligonį.

Nors jau pavėluotai, bet dar kartą leiskite palinkėti Jonui malonaus gimtadienio ir dar daug jų sulaukti.

Vilnietai

LDS 2-ROS APSKRITIES KONFERENCIJOS REIKALAI

Rugsėjo 12 dieną įvyko LDS 2-ros apskrities komiteto ir 26-to seimo atstovų pasitarimas. Kadangi LDS 216 kuopos atstovės tą dieną dirbo ir negalėjo dalyvauti posėdyje, tai dalį jų raporte iš kuopos susirinkimo atkartojo Onutė Petrutienė-Peters. Be to, platų ir išsamų raportą iš seimo davė Aldona ir Pranas Olsenai. Daugiausiai raportavo Aldona. Visi posėdžio dalyviai jos raportu buvo labai patenkinti ir sakė, kad jaučiasi lyg jie LDS 26-me seime dalyvavo.

Buvo pateikti keli klausimai į kuriuos pilnai ir suprantamai atsakė. Kadangi suvažiavimo eiga bus paskelbta LDS organe "Tiesa", tai smulkmenų nežymėsime, tik pasakysiu, kad raportas buvo daugiau negu puikus.

Vėliau buvo apkalbėta LDS 2-ros apskrities kuopų atstovų konferencijos reikalas. Nutarta šaukti konferenciją spalio 28 d., 10 val. ryto "Vilnies" salėje ir užprašyti Olsonai, kad joje duotų raportą. Siūlyta jiems atlyginimas. Nuo atlyginimo abu Olsonai griežtai atsisakė, tačiau sutiko dalyvauti konferencijoje ir duoti raportą iš suvažiavimo.

Nutarta parašyti kuopų sekretoriams kvietimus į konferenciją, taipgi parašyti kvietimus į "Tiesą" ir į "Vilnį". Būtų pageidaujama, kad ir nedelegatai LDS nariai atsilankytų į šią konferenciją ir išklaustų raportą.

Nutarta visus dalyvius pavaišinti su skaniais užkandžiais.

Po apkalbėjimo LDS reikalų apskrities pirmininkė, kurios bute vyko posėdis, visus dalyvius pavaišino ir padėjo už skaitlingą atsilankymą.

Primenu, nepamirškite spalio 28 d. dalyvauti konferencijoje.

J. M-nė

SOUTH BEND, IND.

MIRUS

Anna Duda

Anna Duda (po tėvais Anna Sorios) mirė 1984 m. rugpjūčio 23 d., in South Bend, Ind.

Gimė Lietuvoje, Svidenių kaime, Kupiškio parapijoje. Nulūdime paliko vyrą Povilą P. Dudą, sūnų Paul II ir tris anūkus.

Sūnus—PAUL DUDA II

MIRUS

Vincent W. Chizauski

CHICAGO, ILL.

Reiškiu gilią užuojautą jo sesutėms Mildred Terrell ir Nancy Baver, pusseserei Agnes Jankawski, pusbroliams Joe ir Al Baranauskams.

Žinokite, liūdžiū kartu su jumis.

JULIA MARAZAS
Chicago, Ill.

LIŪDNAS PRISIMINIMAS

Weslie Gates-Gudaitis

Spalio 11 d. suėjo lygiai 2 metai, kai negailestinga mirtis išplėšė iš gyvųjų tarpo mano mylimą sūnų, dukrų tėvą, sulaukusį vos 64 metų amžiaus. Nors jau 2 metai praslinko nuo to neapsakomai skaudaus įvykio, kai užgėso jo šviesios gyvybės liepsnelė, bet mano širdyje skausmai nesumažėjo, o dar padidėjo. Auginau, mokinau įkvėpiau teisingą supratimą, kaip būti naudingam ne tik sau, savo šeimai, bet ir visai žmonijai. Tikėjaisi, kad sulaukus senatvės, turėsiu užuovėją. Deja, vienu metų bėgyje netekau abiejų sūnelių. Vargu kas supras, kokią širdies skausmą pergyvenu...

Prisimenu mielą sūnų Weselie, kaip tikrą darbo klasės draugą. Nors širdį varsto tarsi aštrus kalavijas, bet iki mano krutinėje širdis plaks, laikysiu Jo kilnų atminimą ir didžiulius jo aukštus supratimu ir rūpestingumu auklėjant savo atžalyną.

Liūdinti motina **JOSEPHINE SISEVIČIENĖ**
dukros **LESLIE KLIM** ir šeima
LEE TOPPER ir šeima
patėvis **KAZIMIERAS SISEVIČIUS**

MIRĖ IR PALAIDOTA MARTHA PLAUŠKIENE

Ilgametė pažangių organizacijų narė ir stambi pažangios spaudos rėmėja Martha Plauškienė-Umantaitė mirė rugsėjo 10 d., sulaukusi 79 metų amžiaus. Paliko giliame liūdesyje dukrą Ruth R. Kolar, du anūkus Scott ir James ir vieną proanūkę.

Velionė atvyko į šią šalį 1923 m. liepos 14 d. Sukūrė šeimos židinį 1925 m. sausio 25 d., susituokdama su Jokūbu Plauska, kuris mirė 1956 m., rugpjūčio 29 d.

Velionė buvo pašarvota P. J. Ridiko koplyčioje, iš kur rugsėjo 13 buvo laidojama Lietuvių Tautinėse kapinėse, šalia pirmiau mirusio vyro. Koplyčioje susirinko daug jos artimųjų, draugų, o ypatingai atstovai nuo organizacijų, kurioms ji priklausė: Amerikos Lietuvių Moterų Kultūros draugijos, Ex Mainierių Draugiško klubo, LDS 127 kp., Našlių ir Našliukų klubo,

Upytės klubo. Jos karstą puošė gausa gyvų gėlių vainikų ir puokščių.

Laidotuvių apeigos pradėtos su vargonų muzika, grojant muzikai Valerijai Urbikienei. Po to sekė momentui pritaikinta daina, dainuojant solistei Estelle Bogden. Išsamią kalbą pasiekė anglų kalba laidotuvių direktorius P. J. Ridikas. Jis plačiai palietė velionės gražius darbus visuomenės labui. Taipgi, kad ji buvo rūpestinga motina, ne tik savo dukrą išaugino ir išmokslino, bet padėjo ir dukrai auginti jos atžalyną. Jis minėjo, kad velionė dalyvavo visuose pažangių organizacijų renginiuose.

Baigus kalbą, vėl girdime dainą palydint vargonų muzikai. Po apeigų paprašė dalyvius atsisveikinti su velione praeinant pro karstą, o giminės, karsto nešėjai ir garbės karsto nešėjos, kurios atstovavo A.L.M. Kultūros draugiją, vėliau atsisveikino.

Buvo nulydėta į Lietuvių Tauti-

nes kapines ir kapinėse laidotuvių direktorius paskaitė atitinkamą eilėrašį ir dukros bei jos šeimos vardu padėkojo dalyviams už gėles ir karsto nešėjams ir pakvietė į Landmark restoraną pietums. Tuo būdu šeima atidėjo dalyviams už suteiktas paslaugas. Tai buvo baigta brangios Mortulės paskutinė kelione. Lai jai bus amžina ramybė.

Vilnietė

MIRĖ LDS NARIAI

Nuo šių metų birželio 16 dienos iki liepos 15 d. mirė LDS šie nariai:
Rose Gaidis, 90 m. a., pavienė narė Elizabeth, N. J.

James T. Pollitt, 49 m. a., 37 kp. narys, Wilmerding, Pa.

Frank Jacobs, 70 m. a., 76 kp. narys, Chicago, Ill.

Agnieška Abišalienė, 90 m. a., 67 kp. narė, Montello, Ma.

Bruno Nekrash, 85 m. a. 95 kp. narys, Rockford, Ill.

Emma Adomaitis, 88 m. a., 49 kp. narė, Waterbury, Ct.

George Kudirka, 89 m. a., 33 kp. narys, Elizabeth, N. J.

Rose A. Kaplinky, 72 m. a., pavienė narė, Tamaqua, Pa.

San Leandro, California
[Prie San Francisco]

LIŪDNAS PRANEŠIMAS

MIRĖ

Aleksandras Taraška

1984 metų rugsėjo 7 d. nemalonioji mirtis išplėšė iš mūsų tarpo mano mylimą vyrą ir duktės tėvelį Aleksandrą Tarašką.

Visi likome begaliniai užgautomis širdimis, skaudžiame liūdesyje. Jis buvo mums labai artimas, rūpestingas, nuoširdus šeimyniškai ir visuomeniškai.

Ant visada ir visada jis pasiliks mūsų atmintyse, mūsų liūdesio suspaustose širdyse.

VIOLET TARĄSKIENĖ žmona
CAROLYN MACRAE duktė
jos vyras ROGER ir anūakai
SCOTT ir DEBRA MACRAE

CHICAGO-LOMBARD, ILL.

MIRUS

Frank Vesely

Reiškiu gilią užuojautą jo žmonai Jessie, dukrai Denise ("Mitch") Kozel, tėvui Charles J. Vesely, seserims Anne Sorenson ir Mary Koca, broliui Charles (Erma ir jų šeimoms bei kitiems giminėms ir idėjos draugams.

Žinokit, kad ir aš liūdžiu sykiu su jumis.

ANNA PARADA

MIRUS

Martha Plauškienei

Reiškiame gilią užuojautą velionės dukrai Ruth R. Kolar, anūkams Scott ir James, proanūkei, sesutei Onai Venskaitienei ir jos šeimai Lietuvoje, Tauragės rajone, ir kitiems giminėms bei kilnios idėjos draugams.

Žinokite, kad ir mes liūdime netekusios brangios narės.

AMERIKOS LIETUVIŲ MOTERŲ
KULTŪROS DRAUGIJA

CHICAGO, ILL.

MIRUS

Martha Plauškienei

Reiškiame gilią užuojautą velionės dukrai Ruth R. Kolar, anūkams Scott ir James, proanūkei, sesutei Onai Venskaitienei ir jos šeimai Lietuvoje, ir kitiems giminėms bei idėjos draugams. Žinokit, kad ir mes liūdime netekusios brangios draugės.

Marcella Wassel	Louis De Schaaf
E. ir F. Jordan	Julia Marazas
Jessie Vesely	J. ir A. Copin
Julia Urmon	C. Kurpeikis
Nellie De Schaaf	Antanas Litvinas

Friends

CHICAGO, ILL.

MIRUS

Martha Plauškienei

Reiškiame gilią užuojautą velionės dukrai Ruth R. Kolar, anūkams Scott ir James, sesutei Onai Venskaitienei ir jos šeimai Lietuvoje, proanūkei ir kitiems giminėms bei idėjos draugams.

Žinokit, kad ir mes liūdime netekę brangios draugės.

JOSEPHINE SISEVICH
CHARLES SISEVICH

SAN LEANDRO, CAL.

MIRUS

Aleksas Taraška

Mes, jo idėjos draugai, reiškiamo gilią užuojautą jo žmonai Violet, dukrai Carolyn ir anūkam bei kitiems giminėms ir draugam. Mes liūdime netekę artimo draugo.

Telda King
Margaret Mozūraitienė
Marie Baltulionytė
Ray Machulis
Kostancija Mugianienė
Mary Ginaitienė
Martha Kamarauskienė
Anna Bernotienė
Frank Strauss
Eugenia Stanley
Ksavera Karosienė

SAN LEANDRO, CAL.

MIRUS

Aleksas Taraška

Mes liūdime ir reiškiamo gilią užuojautą ir linkime ištvermės jo žmonai Violet, dukros Carolyn šeimai ir gausiam skaičiui draugų plačioj Amerikoje ir Lietuvoj.

LLD 198 KP.
VALDYBA IR NARIAI

CHICAGO, ILL.

MIRUS

Martha Plauškienei

Reiškiame gilią užuojautą velionės dukrai Ruth R. Kolar, anūkams Scott ir James, proanūkei, sesutei Onai Venskaitienei ir jos šeimai Lietuvoje, ir kitiems giminėms bei idėjos draugams.

Žinokit, kad ir mes liūdime netekę brangios draugės.

A. Dockiene—Cicero	Eva Sankus
John Feiza	A. Pauliukienė
A. Vaitkus	Valeria Urbikas
F. Vaitkus	P. Malinauskienė
John Pateckas	V. Samuolis
Anna Jacobs	Estelle Bogden
Isabel Peters	Vince Bogden